Šis dokumentas yra skirtas tik informacijai, ir institucijos nėra teisiškai atsakingos už jo turinį

►B

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 475/2012

2012 m. birželio 5 d.

kuriuo dėl 1-ojo tarptautinio apskaitos standarto (TAS) ir 19-ojo tarptautinio apskaitos standarto (TAS) iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimantis tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002

(Tekstas svarbus EEE)

(OL L 146, 2012 6 6, p. 1)

iš dalies keičiamas:

		Oficialusis leidinys		
		Nr.	puslapis	data
►M1	2013 m. balandžio 23 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 407/2013	L 121	44	2013 5 3

▼B

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 475/2012

2012 m. birželio 5 d.

kuriuo dėl 1-ojo tarptautinio apskaitos standarto (TAS) ir 19-ojo tarptautinio apskaitos standarto (TAS) iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimantis tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2002 m. liepos 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 dėl tarptautinių apskaitos standartų taikymo ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1126/2008 ([2]) priimti tam tikri tarptautiniai standartai ir aiškinimai, galioję 2008 m. spalio 15 d.;

(2) 2011 m. birželio 16 d. Tarptautinių apskaitos standartų valdyba (TASV) paskelbė 1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ pataisas „Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas“ (toliau – 1-ojo TAS pataisos) ir 19-ojo TAS „Išmokos darbuotojams“ pataisas (toliau – 19-ojo TAS pataisos). 1-ojo TAS pataisų tikslas – aiškiau pateikti kitų bendrųjų pajamų straipsnius, kurių vis daugėja, ir padėti finansinių ataskaitų naudotojams atskirti kitų bendrųjų pajamų straipsnius, kuriuos vėliau galima pergrupuoti į pelną arba nuostolius, ir tuos straipsnius, kurie niekada nebus pergrupuoti į pelną arba nuostolius. 19-ojo TAS pataisos turėtų padėti finansinių ataskaitų naudotojams geriau suprasti, kokią įtaką apibrėžtųjų išmokų planai turi ūkio subjekto finansinei būklei, finansiniams veiklos rezultatams ir pinigų srautams. To standarto tikslas – nustatyti darbuotojams mokamų išmokų apskaitos ir atskleidimo finansinėse ataskaitose reikalavimus;

(3) pasikonsultavus su Europos finansinės atskaitomybės patariamosios grupės (EFAPG) techninių ekspertų grupe (TEG) patvirtinama, kad 1-ojo TAS pataisos ir 19-ojo TAS pataisos atitinka Reglamento (EB) Nr. 1606/2002 3 straipsnio 2 dalyje išdėstytus techninius priėmimo kriterijus;

([1]) OL L 243, 2002 9 11, p. 1.
([2]) OL L 320, 2008 11 29, p. 1.

▼B

(4) todėl Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;

(5) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Apskaitos reguliavimo komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamento (EB) Nr. 1126/2008 priedas iš dalies keičiamas taip:

(1) 1-asis tarptautinis apskaitos standartas (TAS) „Finansinių ataskaitų pateikimas“ iš dalies keičiamas, kaip nurodyta šio reglamento priede;

(2) 1-asis tarptautinis finansinės atskaitomybės standartas (TFAS), 5-asis TFAS, 7-asis TFAS, 12-asis TAS, 20-asis TAS, 21-asis TAS, 32-asis TAS, 33-asis TAS ir 34-asis TAS iš dalies keičiami pagal 1-ojo TAS pataisas, kaip nurodyta šio reglamento priede;

(3) 19-asis tarptautinis apskaitos standartas (TAS) „Išmokos darbuotojams“ iš dalies keičiamas, kaip nurodyta šio reglamento priede;

(4) 1-asis tarptautinis finansinės atskaitomybės standartas (TFAS), 8-asis TFAS, 13-asis TFAS, 1-asis TAS, 24-asis TAS ir Nuolatinio aiškinimo komiteto (NAK) 14-asis aiškinimas iš dalies keičiami pagal 19-ojo TAS pataisas, kaip nurodyta šio reglamento priede.

2 straipsnis

1. Visos įmonės 1 straipsnio 1 ir 2 punktuose nurodytas pataisas taiko ne vėliau kaip nuo pirmų savo finansinių metų, prasidedančių 2012 m. liepos 1 d. arba vėliau, pradžios.

2. Visos įmonės 1 straipsnio 3 ir 4 punktuose nurodytas pataisas taiko ne vėliau kaip nuo pirmų savo finansinių metų, prasidedančių 2013 m. sausio 1 d. arba vėliau, pradžios.

3 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

▼B

PRIEDAS

TARPTAUTINIAI APSKAITOS STANDARTAI

1-asis TAS	**1-asis TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“. „Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas“**
19-asis TAS	**19-asis TAS *„Išmokos darbuotojams“***

„**Leidžiama atgaminti Europos ekonominėje erdvėje. Už Europos ekonominės erdvės ribų visos teisės, išskyrus teisę atgaminti asmeniniais ar kitokio tinkamo naudojimo tikslais, saugomos. Daugiau informacijos galima rasti TASV svetainėje www.iasb.org**.“

▼B

1-OJO TAS FINANSINIŲ ATASKAITŲ PATEIKIMAS

pataisos

Taisomas 7 straipsnis.

7 Šiame standarte vartojami terminai ir jų apibrėžtys:

…

Aiškinamajame rašte pateikiama informacija papildo finansinės būklės ataskaitoje, pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (-ose), … pateikiamą informaciją.

Taisomas 10 straipsnis, įterpiamas 10A straipsnis ir išbraukiamas 12 straipsnis.

10 Visą finansinių ataskaitų rinkinį sudaro:

… laikotarpio pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaita;

…

Ūkio subjektas gali vartoti kitokius nei šiame standarte vartojami ataskaitų pavadinimus. Pavyzdžiui, ūkio subjektas vietoje „pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaita“ gali vartoti pavadinimą „bendrųjų pajamų ataskaita“.

10A Ūkio subjektas gali pateikti vieną pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitą, kurioje pelnas arba nuostoliai ir kitos bendrosios pajamos pateikiamos dviejuose skyriuose. Tie skyriai pateikiami kartu: pelno (nuostolių) skyrius pateikiamas pirmas, o po jo iškart pateikiamas kitų bendrųjų pajamų skyrius. Pelno (nuostolių) skyrių ūkio subjektas gali pateikti atskiroje pelno (nuostolių) ataskaitoje. Tokiu atveju atskira pelno (nuostolių) ataskaita pateikiama iškart prieš ataskaitą, kurioje pateikiamos bendrosios pajamos ir kurios pradžioje pateikiamas pelnas arba nuostoliai.

Taisomos 81 ir 82 straipsnių antraštės ir 82 straipsnis ir išbraukiamas 81 straipsnis. Įterpiami 81A ir 81B straipsniai, antraštė ir 82A straipsnis ir išbraukiami 83 ir 84 straipsniai.

Pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaita

81A Pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (bendrųjų pajamų ataskaitoje), be pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų skyrių, pateikiama:

(a) pelnas arba nuostoliai;

(b) visos kitos bendrosios pajamos;

(c) laikotarpio bendrosios pajamos, t. y. pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų bendra suma.

Jei ūkio subjektas pateikia atskirą pelno (nuostolių) ataskaitą, ataskaitoje, kurioje pateikiamos bendrosios pajamos, jis nepateikia pelno (nuostolių) skyriaus.

81B Ūkio subjektas, be pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų skyrių, laikotarpio pelną arba nuostolius ir kitas bendrąsias pajamas pateikia:

(a) ataskaitinio laikotarpio pelną arba nuostolius, priskirtinus:

(i) nekontroliuojamoms dalims ir

(ii) patronuojančiosios įmonės savininkams.

▼B

(b) ataskaitinio laikotarpio bendrąsias pajamas, priskirtinas:

(i) nekontroliuojamoms dalims ir

(ii) patronuojančiosios įmonės savininkams.

Jei ūkio subjektas pateikia atskirą pelno (nuostolių) ataskaitą, toje ataskaitoje jis pateikia informaciją pagal a punktą.

Pelno (nuostolių) skyriuje arba pelno (nuostolių) ataskaitoje pateikiama informacija

82 Be straipsnių, kurių reikalaujama pagal kitus TFAS, pelno (nuostolių) skyriuje arba pelno (nuostolių) ataskaitoje turi būti atskiros straipsnių eilutės, nurodančios bent šias ataskaitinio laikotarpio sumas:

(a) pajamas;

(b) finansines sąnaudas;

(c) asocijuotųjų įmonių ir bendrų įmonių pelno arba nuostolių dalis, apskaitomas naudojant nuosavybės metodą;

(d) mokesčių sąnaudas;

(e) [išbraukta]

(ea) atskirą bendrą nutrauktos veiklos sumą (žr. 5-ąjį TFAS).

(f)–(i) [išbraukta]

Kitų bendrųjų pajamų skyriuje pateikiama informacija

82A Kitų bendrųjų pajamų skyriuje pateikiamos atskiros straipsnių eilutės, nurodančios ataskaitinio laikotarpio kitų bendrųjų pajamų sumas, klasifikuojamas pagal pobūdį (įskaitant asocijuotųjų ir bendrų įmonių kitų bendrųjų pajamų dalį, apskaičiuotą nuosavybės metodu) ir sugrupuotas taip, kad pagal kitus TFAS:

(a) vėliau nebus pergrupuotos į pelną arba nuostolius ir

(b) vėliau bus pergrupuotos į pelną arba nuostolius, kai bus įvykdytos tam tikros sąlygos.

Taisomi 85–87, 90, 91, 94, 100 ir 115 straipsniai ir 97 straipsnio antraštė ir įterpiamas 139J straipsnis.

85 Ūkio subjektas ataskaitoje (-ose), kurioje (-se) pateikiamas pelnas arba nuostoliai ir kitos bendrosios pajamos, pateikia papildomas straipsnių eilutes, antraštes ir tarpines sumas, kai toks pateikimas reikalingas ūkio subjekto finansiniam rezultatui suprasti.

86 Kadangi įvairios ūkio subjekto veiklos, įvairių sandorių ir kitų įvykių rezultatai skiriasi savo dažnumu, tikimybe gauti pelną arba nuostolius ir galimybe numatyti, finansinio rezultato elementų atskleidimas padeda vartotojams suprasti pasiektą finansinį rezultatą ir numatyti būsimus rezultatus. Ūkio subjektas į ataskaitą (-as), kurioje (-se) pateikiamas pelnas arba nuostoliai ir kitos bendrosios pajamos, įtraukia papildomas straipsnių eilutes ir pakeičia vartojamus straipsnių pavadinimus ir jų pateikimo tvarką, kai tai būtina finansinės veiklos rezultatų elementams paaiškinti. …

87 Nei ataskaitoje (-se), kurioje (-se) pateikiamas pelnas arba nuostoliai ir kitos bendrosios pajamos, nei aiškinamajame rašte ūkio subjektas neturi pateikti jokių pajamų arba sąnaudų straipsnių kaip ypatingųjų straipsnių.

90 Ūkio subjektas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje arba aiškinamajame rašte atskleidžia pelno mokesčio, susijusio su kiekvienu kitų bendrųjų pajamų straipsniu, sumą, įskaitant pergrupuotas sumas.

▼B

91 Ūkio subjektas gali pateikti kitų bendrųjų pajamų straipsnius:

(a) atskaičius susijusius mokesčius arba

(b) prieš atskaičiuojant susijusius mokesčius nurodydamas bendrą pelno mokesčio, susijusio su tais straipsniais, sumą.

Jei ūkio subjektas pasirenka b punktą, jis paskirsto mokesčius tarp tokių straipsnių, kurie vėliau gali būti pergrupuoti į pelno (nuostolių) skyrių, ir tokių straipsnių, kurie vėliau nebus pergrupuoti į pelno (nuostolių) skyrių.

94 Ūkio subjektas gali pateikti pergrupuotas sumas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (-se) arba aiškinamajame rašte. Pergrupuotas sumas pateikdamas aiškinamajame rašte, ūkio subjektas nurodo kitų bendrųjų pajamų straipsnius atlikęs bet kokį susijusį pergrupavimą.

Pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (-se) arba aiškinamajame rašte pateikiama informacija

100 Ūkio subjektai 99 straipsnyje nurodytas analizes raginami pateikti ataskaitoje (-se), kurioje (-se) pateikiamas pelnas arba nuostoliai ir kitos bendrosios pajamos.

115 Susidarius kai kurioms aplinkybėms, būtina (ar pageidautina) pakeisti tam tikrų straipsnių tvarką aiškinamajame rašte. Pavyzdžiui, ūkio subjektas informaciją apie tikrosios vertės pokyčius, pripažįstamus pelnu arba nuostoliais, gali sujungti su informacija apie finansinių priemonių terminų pabaigos datas, nors pirmoji informacija siejama su ataskaita (-omis), kurioje (-se) pateikiamas pelnas arba nuostoliai ir kitos bendrosios pajamos, o antroji – su finansinės būklės ataskaita. Nepaisant to, ūkio subjektas turi kiek įmanoma išlaikyti sistemingą aiškinamojo rašto struktūrą.

139J 2011 m. birželio mėn. paskelbtu dokumentu *Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas* (1-ojo TAS pataisos) pataisyti 7, 10, 82, 85–87, 90, 91, 94, 100 ir 115 straipsniai, įterpti 10A, 81A, 81B ir 82A straipsniai ir išbraukti 12, 81, 83 ir 84 straipsniai. Ūkio subjektas turi šias pataisas taikyti 2012 m. liepos 1 d. arba vėliau prasidedantiems metiniams ataskaitiniams laikotarpiams. Leidžiama taikyti anksčiau. Jeigu ūkio subjektas pataisas taiko ankstesniam ataskaitiniam laikotarpiui, jis turi atskleisti šį faktą.

KITŲ TFAS PATAISOS

Šiame priede pateikiamos kitų TFAS pataisos, padarytos valdybai paskelbus 1-ojo TAS *Finansinių ataskaitų pateikimas* pataisas. Taikydamas 1-ojo TAS pataisas *Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas* ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

1-asis TFAS *Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmą kartą*

Taisomas 21 straipsnis ir įterpiamas 39K straipsnis.

21 Kad atitiktų 1-ojo TAS reikalavimus, ūkio subjekto pirmosiose pagal TFAS parengtose finansinėse ataskaitose turi būti bent trys finansinės būklės ataskaitos, dvi pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos, dvi atskiros pelno (nuostolių) ataskaitos (jei pateiktos), dvi pinigų srautų ataskaitos ir dvi nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitos bei susiję aiškinamieji raštai, įskaitant lyginamąją informaciją.

39K 2011 m. birželio mėn. paskelbtu dokumentu *Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas* (1-ojo TAS pataisos) pataisytas 21 straipsnis. Taikydamas 2011 m. birželio mėn. pataisytą 1-ąjį TAS ūkio subjektas turi taikyti tą pataisą.

▼B

5-asis TFAS ***Ilgalaikis turtas, skirtas parduoti, ir nutraukta veikla***

Taisomas 33A straipsnis ir įterpiamas 44I straipsnis.

33A Jei ūkio subjektas pateikia pelno arba nuostolių straipsnius atskiroje ataskaitoje, kaip nurodyta 1-ojo TAS (pataisyto 2011 m.) 10A straipsnyje, tai skyrius, susijęs su nutraukta veikla, pateikiamas toje ataskaitoje.

44I 2011 m. birželio mėn. paskelbtu dokumentu *Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas* (1-ojo TAS pataisos) pataisytas 33A straipsnis. Taikydamas 2011 m. birželio mėn. pataisytą 1-ąjį TAS ūkio subjektas turi taikyti tą pataisą.

7-asis TFAS ***Finansinės priemonės. Atskleidimas***

Taisomas 27B straipsnis ir įterpiamas 44Q straipsnis.

27B Dėl finansinės būklės ataskaitoje pripažintų nustatytų tikrųjų verčių ūkio subjektas kiekvienoje finansinių priemonių grupėje turi atskleisti:

…

(c) tikrosios vertės hierarchijos 3 lygio tikrosios vertės nustatymo atveju – sutikrinimą nuo pradinių likučių iki pabaigos likučių, atskirai atskleidžiant laikotarpio pokyčius, priskiriamus:

(i) bendrajam laikotarpio pelnui arba nuostoliams, pripažintiems pelnu arba nuostoliais, ir aprašymą, kur jie pateikti pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (-se);

…

(d) viso pelno arba nuostolių sumą per laikotarpį, kaip pirmiau nurodyta c punkto i papunktyje, įtrauktą į pelną arba nuostolius, kurie priskiriami pelnui arba nuostoliams, susijusiems su turtu arba įsipareigojimais, turimais ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, ir aprašymą, kur tas pelnas arba nuostoliai pateikiami pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (-se);

…

44Q 2011 m. birželio mėn. paskelbtu dokumentu *Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas* (1-ojo TAS pataisos) pataisytas 27B straipsnis. Taikydamas 2011 m. birželio mėn. pataisytą 1-ąjį TAS ūkio subjektas turi taikyti tą pataisą.

12-asis TAS ***Pelno mokesčiai***

Taisomas 77 straipsnis, išbraukiamas 77A straipsnis ir įterpiamas 98B straipsnis.

77 Mokesčių sąnaudos (pajamos), susijusios su įprastinės veiklos pelnu arba nuostoliais, turi būti pateiktos kaip pelno arba nuostolių dalis pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (-se).

98B 2011 m. birželio mėn. paskelbtu dokumentu *Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas* (1-ojo TAS pataisos) pataisytas 77 straipsnis ir išbrauktas 77A straipsnis. Taikydamas 2011 m. birželio mėn. pataisytą 1-ąjį TAS ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

20-asis TAS ***Valstybės dotacijų apskaita ir informacijos apie valstybės paramą atskleidimas***

Taisomas 29 straipsnis, išbraukiamas 29A straipsnis ir įterpiamas 46 straipsnis.

29 Dotacijos, susijusios su pajamomis, pateikiamos kaip pelno arba nuostolių dalis atskirai arba kaip kitos pajamos; kitas būdas – dotacijų suma gali būti atimama iš atitinkamos susijusių sąnaudų sumos.

▼B

46 2011 m. birželio mėn. paskelbtu dokumentu *Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas* (1-ojo TAS pataisos) pataisytas 29 straipsnis ir išbrauktas 29A straipsnis. Taikydamas 2011 m. birželio mėn. pataisytą 1-ąjį TAS ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

21-asis TAS *Užsienio valiutos kurso pasikeitimo įtaka*

Taisomas 39 straipsnis ir įterpiamas 60H straipsnis.

39 Ūkio subjekto, kurio funkcinė valiuta nėra hiperinfliacinės ekonomikos šalies valiuta, rezultatai ir finansinė būklė turi būti perskaičiuojami į pateikimo valiutą taip:

…

(b) kiekvienoje ataskaitoje, kurioje pateikiamas pelnas arba nuostoliai ir kitos bendrosios pajamos, pajamos ir sąnaudos (taip pat ir lyginamosios sumos) perskaičiuojamos naudojant atitinkamų sandorių datų valiutų kursus; ir

(c) …

60H 2011 m. birželio mėn. paskelbtu dokumentu *Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas* (1-ojo TAS pataisos) pataisytas 39 straipsnis. Taikydamas 2011 m. birželio mėn. pataisytą 1-ąjį TAS ūkio subjektas turi taikyti tą pataisą.

32-asis TAS *Finansinės priemonės. Pateikimas*

Taisomas 40 straipsnis ir įterpiamas 97K straipsnis.

40 Dividendai, priskiriami sąnaudoms, gali būti pateikiami pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (-se) arba kartu su kitų įsipareigojimų palūkanomis, arba kaip atskiras straipsnis. Be šio standarto reikalavimų, atskleidžiant informaciją apie palūkanas ir dividendus, taikomi 1-ojo TAS ir 7-ojo TFAS reikalavimai. Kai kuriais atvejais dėl skirtumų tarp palūkanų ir dividendų, susijusių su tokiais atvejais kaip mokesčių atskaitymas, pageidautina pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (-se) palūkanas ir dividendus parodyti atskirai. Informacija apie mokesčių poveikį atskleidžiama pagal 12-ąjį TAS.

97K 2011 m. birželio mėn. paskelbtu dokumentu *Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas* (1-ojo TAS pataisos) pataisytas 40 straipsnis. Taikydamas 2011 m. birželio mėn. pataisytą 1-ąjį TAS ūkio subjektas turi taikyti tą pataisą.

33-asis TAS *Pelnas, tenkantis vienai akcijai*

Taisomi 4A, 67A, 68A ir 73A straipsniai ir įterpiamas 74D straipsnis.

4A Jei ūkio subjektas pateikia pelno arba nuostolių straipsnius atskiroje ataskaitoje, kaip nurodyta 1-ojo TAS *Finansinių ataskaitų pateikimas* (pataisyto 2011 m.) 10A straipsnyje, jis pateikia vienai akcijai tenkantį pelną tik toje atskiroje ataskaitoje.

67A Jei ūkio subjektas pateikia pelno arba nuostolių straipsnius atskiroje ataskaitoje, kaip nurodyta 1-ojo TAS (pataisyto 2011 m.) 10A straipsnyje, jis pateikia pagrindinį ir sumažintą vienai akcijai tenkantį pelną, kaip reikalaujama 66 ir 67 straipsniuose, toje atskiroje ataskaitoje.

68A Jei ūkio subjektas pateikia pelno arba nuostolių straipsnius atskiroje ataskaitoje, kaip nurodyta 1-ojo TAS (pataisyto 2011 m.) 10A straipsnyje, jis pateikia pagrindinį ir sumažintą vienai akcijai tenkantį pelną dėl nutraukiamos veiklos, kaip reikalaujama 68 straipsnyje, toje atskiroje ataskaitoje arba aiškinamajame rašte.

▼B

73A 73 straipsnis taip pat taikomas ūkio subjektui, kuris, be pagrindinio ir sumažinto vienai akcijai tenkančio pelno, atskleidžia sumas, tenkančias vienai akcijai, naudodamas kitą, nei reikalaujama šiame standarte, pelno arba nuostolių straipsnį.

74D 2011 m. birželio mėn. paskelbtu dokumentu *Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas* (1-ojo TAS pataisos) pataisyti 4A, 67A, 68A ir 73A straipsniai. Taikydamas 2011 m. birželio mėn. pataisytą 1-ąjį TAS ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

34-asis TAS *Tarpinė finansinė atskaitomybė*

Taisomi 8, 8A, 11A ir 20 straipsniai ir įterpiamas 51 straipsnis.

8 Tarpinę finansinę ataskaitą sudaro mažiausiai šios sudedamosios dalys:

…

(b) sutrumpinta (-os) pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaita (-os);

(c) …

8A Jei ūkio subjektas pateikia pelno arba nuostolių straipsnius atskiroje ataskaitoje, kaip nurodyta 1-ojo TAS (pataisyto 2011 m.) 10A straipsnyje, jis pateikia tarpinę sutrumpintą informaciją iš tos ataskaitos.

11A Jei ūkio subjektas pateikia pelno arba nuostolių straipsnius atskiroje ataskaitoje, kaip nurodyta 1-ojo TAS (pataisyto 2011 m.) 10A straipsnyje, jis pateikia pagrindinį ir sumažintą vienai akcijai tenkantį pelną toje ataskaitoje.

20 Tarpinės ataskaitos apima tokių laikotarpių tarpines finansines ataskaitas (sutrumpintas ar pilnas):

…

(b) tarpinio ataskaitinio laikotarpio ir bendrai nuo ataskaitinių finansinių metų pradžios iki tam tikros datos pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos su palyginamosiomis praėjusių finansinių metų (ataskaitinių ir bendrai nuo ataskaitinių finansinių metų pradžios iki tam tikros datos) tarpinių laikotarpių pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitomis. Kaip leidžiama pagal 1-ąjį TAS (pataisytą 2011 m.), tarpinėje ataskaitoje galima pateikti kiekvieno laikotarpio pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitą arba ataskaitas.

51 2011 m. birželio mėn. paskelbtu dokumentu *Kitų bendrųjų pajamų straipsnių pateikimas* (1-ojo TAS pataisos) pataisyti 8, 8A, 11A ir 20 straipsniai. Taikydamas 2011 m. birželio mėn. pataisytą 1-ąjį TAS ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

19-ASIS TARPTAUTINIS APSKAITOS STANDARTAS

„Išmokos darbuotojams“

TIKSLAS

1 Šio standarto tikslas – nustatyti darbuotojams mokamų išmokų apskaitos ir atskleidimo finansinėse ataskaitose reikalavimus. Pagal šį standartą reikalaujama, kad ūkio subjektas pripažintų:

a) įsipareigojimą, kai darbuotojas atliko darbą mainais į išmokas, kurios bus mokamos ateityje; ir

b) sąnaudas, kai ūkio subjektas suvartoja ekonominę naudą, gaunamą iš paslaugos, darbuotojo suteiktos mainais į išmokas.

▼B

TAIKYMO SRITIS

2 Šį standartą darbdavys turi taikyti apskaitydamas visas išmokas darbuotojams, išskyrus tas, kurioms taikomas 2-asis TFAS „Mokėjimas akcijomis“.

3 Šiame standarte nenagrinėjama planuojamų darbuotojų pensijų išmokų atskaitomybė (žr. 26-ąjį TFAS „Planuojamų pensijų išmokų apskaita ir atskaitomybė“).

4 Šis standartas taikomas išmokoms darbuotojams, įskaitant mokamas išmokas:

a) pagal oficialius planus ar kitus oficialius susitarimus tarp ūkio subjekto ir pavienių darbuotojų, darbuotojų grupių ar jų atstovų;

b) laikantis įstatymų reikalavimų arba ūkio šakos susitarimų, pagal kuriuos ūkio subjektai privalo mokėti įmokas pagal nacionalinius, valstybinius, ūkio šakos ar kitus jungtinius darbdavių planus; arba

c) laikantis neoficialios praktikos, sudarančios sąlygas konstruktyviai prievolei atsirasti. Neoficialioje praktikoje sąlygos konstruktyviai prievolei atsirasti susidaro tada, kai ūkio subjektas neturi kito realaus pasirinkimo, kaip tik sumokėti darbuotojams išmokas. Konstruktyvios prievolės pavyzdys – kai ūkio subjekto neoficialios praktikos pasikeitimas gali pakenkti jo ir darbuotojų santykiams.

5 Išmokų darbuotojams rūšys:

a) trumpalaikės išmokos darbuotojams, kaip antai toliau išvardytosios, kurias numatoma baigti mokėti per dvylika mėnesių po metinio ataskaitinio laikotarpio, per kurį darbuotojai atliko susijusį darbą, pabaigos:

i) algos, atlyginimai ir socialinio draudimo įmokos;

ii) mokamos kasmetinės atostogos ir mokamos laikinojo nedarbingumo atostogos;

iii) pelno dalis ir priemokos; ir

iv) nepiniginės išmokos (pavyzdžiui, sveikatos priežiūra, būstas, automobiliai ir nemokamos ar dotuojamos prekės ar paslaugos) esamiems darbuotojams;

b) išmokos, mokamos pasibaigus tarnybos laikui, kaip antai:

i) pensijų išmokos (pavyzdžiui, pensijos ir vienkartinės išmokos išeinant į pensiją); ir

ii) kitos išmokos, mokamos pasibaigus tarnybos laikui, pavyzdžiui, gyvybės draudimas pasibaigus tarnybos laikui ir sveikatos priežiūra pasibaigus tarnybos laikui;

c) kitos ilgalaikės išmokos darbuotojams, kaip antai:

i) ilgalaikės mokamo ne darbo laiko išmokos, pavyzdžiui, atostogos už ištarnautus metus arba mokslininko atostogos;

ii) išmokos jubiliejaus proga ar kitos išmokos už ištarnautus metus; ir

iii) ilgalaikio nedarbingumo išmokos; ir

d) išeitinės išmokos.

6 Išmokos darbuotojams apima išmokas patiems darbuotojams ar jų išlaikytiniams arba naudos gavėjams, kurios gali būti suteiktos tiesiogiai darbuotojams, jų sutuoktiniams, vaikams, kitiems išlaikytiniams ar kitiems subjektams, pavyzdžiui, draudimo bendrovėms, mokėjimų (arba prekių ar paslaugų) forma.

▼B

7 Darbuotojas gali teikti paslaugas ūkio subjektui dirbdamas visu etatu, ne visu etatu, dirbdamas nuolatinį, nenuolatinį ar laikiną darbą. Pagal šį standartą darbuotojai yra taip pat direktoriai ir kiti vadovaujantys darbuotojai.

APIBRĖŽTYS

8 Toliau pateikiami šiame standarte vartojami terminai su jų apibrėžtimis:

Išmokų darbuotojams apibrėžtys

Išmokos darbuotojams - visų formų atlyginimas, ūkio subjekto mokamas darbuotojams mainais į atliktą darbą arba nutraukiant darbo santykius.

Trumpalaikės išmokos darbuotojams - išmokos darbuotojams (išskyrus išeitines išmokas), kurių visa suma turi būti išmokėta per dvylika mėnesių po metinio ataskaitinio laikotarpio, per kurį darbuotojas atliko susijusį darbą, pabaigos.

Išmokos, mokamos pasibaigus tarnybos laikui - išmokos darbuotojams (išskyrus išeitines išmokas ir trumpalaikes išmokas darbuotojams), mokėtinos pasibaigus tarnybos laikui.

Kitos ilgalaikės išmokos darbuotojams - visos išmokos darbuotojams, išskyrus trumpalaikes išmokas darbuotojams, išmokas, mokamas pasibaigus tarnybos laikui, ir išeitines išmokas.

Išeitinės išmokos - išmokos darbuotojams, mokamos nutraukiant darbo santykius su darbuotoju:

a) ūkio subjektui priėmus sprendimą nutraukti darbo santykius su darbuotoju iki išėjimo į pensiją amžiaus; arba

b) darbuotojui priėmus sprendimą priimti siūlomas išmokas mainais į darbo santykių nutraukimą.

Planų grupavimo apibrėžtys

Išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, planai - oficialūs ar neoficialūs susitarimai, pagal kuriuos ūkio subjektas vienam ar daugiau darbuotojų, pasibaigus jų tarnybos laikui, moka išmokas.

Apibrėžtųjų įmokų planai - išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, planai, pagal kuriuos ūkio subjektas moka nustatyto dydžio įmokas atskiram subjektui (į fondą) ir neturi teisinės ar konstruktyvios prievolės toliau mokėti įmokas, jei fondas neturi pakankamai turto, kad sumokėtų darbuotojams visas išmokas, susijusias su jų tarnyba dabartiniu ir ankstesniais laikotarpiais.

Apibrėžtųjų išmokų planai - išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, planai, išskyrus apibrėžtųjų įmokų planus.

Jungtiniai darbdavių planai - apibrėžtųjų įmokų planai (išskyrus valstybinius planus) ar apibrėžtųjų išmokų planai (išskyrus valstybinius planus), pagal kuriuos:

a) sutelkiamas turtas, įneštas įvairių ne bendro pavaldumo ūkio subjektų; ir

b) tas turtas naudojamas daugiau kaip vieno ūkio subjekto darbuotojų išmokoms, o įmokų ir išmokų dydžiai nustatomi neatsižvelgiant į tai, kuriame ūkio subjekte dirba konkretūs darbuotojai.

▼B

Su grynuoju apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimu (turtu) susijusios apibrėžtys

Grynasis apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimas (turtas) – trūkumas arba perteklius, pakoreguotas pagal bet kokį grynojo apibrėžtųjų išmokų turto apribojimo iki to turto viršutinės ribos poveikį.

Trūkumas arba perteklius yra:

a) apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo dabartinė vertė atėmus

b) plano turto (jei yra) tikrąją vertę.

Turto viršutinė riba – bet kokios ekonominės naudos, gaunamos iš plano grąžinamų lėšų arba būsimų plano įmokų sumažinimo forma, dabartinė vertė.

Apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinė vertė – numatomų būsimų mokėjimų, reikalingų įvykdyti prievolei, kylančiai iš darbuotojo tarnybos dabartiniu ir ankstesniais laikotarpiais, dabartinė vertė, neatskaičius jokio plano turto.

Plano turtą sudaro:

a) turtas, kurį valdo ilgalaikių išmokų darbuotojams fondas; ir

b) sąlygas atitinkantys draudimo liudijimai.

Turtas, kurį valdo ilgalaikių išmokų darbuotojams fondas – turtas, išskyrus neperleidžiamas finansines priemones, išleistas ataskaitas teikiančio ūkio subjekto:

a) priklausantis ūkio subjektui (fondui), kuris yra juridiškai nepriklausomas nuo ataskaitas teikiančio ūkio subjekto ir kurio vienintelė paskirtis – mokėti arba finansuoti išmokas darbuotojams; ir

b) skirtas tik išmokoms darbuotojams mokėti ar finansuoti ir negali būti naudojamas ataskaitas teikiančio (net bankrutuojančio) ūkio subjekto kreditorių reikmėms ar grąžinamas ataskaitas teikiančiam ūkio subjektui, išskyrus atvejus, kai:

   i) likusio fondo turto pakanka visoms susijusioms plano ar ataskaitas teikiančio ūkio subjekto išmokų darbuotojams prievolėms įvykdyti; arba

   ii) turtas grąžinamas ataskaitas teikiančiam ūkio subjektui kaip kompensacija už darbuotojų jau gautas išmokas.

Sąlygas atitinkantis draudimo liudijimas – su ataskaitas teikiančiu ūkio subjektu nesusijusio (kaip apibrėžta 24-ajame TAS „Susijusių šalių atskleidimas“) draudiko išduotas draudimo liudijimas (*), jeigu jame numatytos lėšos:

a) gali būti naudojamos tik išmokoms darbuotojams mokėti ar finansuoti pagal apibrėžtųjų išmokų planą; ir

(*) Sąlygas atitinkantis draudimo liudijimas nebūtinai yra draudimo sutartis, apibrėžta 4-ajame TFAS „Draudimo sutartys“.

▼B

b) negali būti naudojamos ataskaitas teikiančio (net bankrutuojančio) ūkio subjekto kreditorių reikmėms ir jam išmokamos, išskyrus atvejus, kai:

i) minėtos lėšos sudaro perteklinį turtą, kurio nereikia naudoti pagal draudimo liudijimą, norint įvykdyti visas susijusias išmokų darbuotojams prievoles; arba

ii) minėtos lėšos grąžinamos ataskaitas teikiančiam ūkio subjektui kaip kompensacija už darbuotojų jau gautas išmokas.

Tikroji vertė – suma, už kurią gali būti apsikeista turtu arba kuria gali būti užskaitytas tarpusavio įsipareigojimas tarp nesusijusių šalių, ketinančių pirkti (parduoti) turtą ar užskaityti tarpusavio įsipareigojimą.

Su apibrėžtųjų išmokų sąnaudomis susijusios apibrėžtys

Paslaugų savikainą sudaro:

a) *einamoji paslaugų savikaina* – apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinės vertės padidėjimas, atsirandantis iš dabartinės darbuotojo tarnybos;

b) *anksčiau suteiktų paslaugų savikaina* – apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinės vertės pasikeitimas, atsirandantis iš darbuotojo tarnybos ankstesniais laikotarpiais, kai pakeičiamas planas (nustatomas, panaikinamas arba keičiamas apibrėžtųjų išmokų planas) arba atliekamas sumažinimas (ūkio subjektas labai sumažina darbuotojų, kuriems taikomas planas, skaičių); ir

c) bet koks plano įvykdymo pelnas arba nuostolis.

Grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynosios palūkanos – per laikotarpį dėl praėjusio laiko atsirandantis grynojo apibrėžtųjų išmokų (turto) įsipareigojimo pasikeitimas.

Grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) pakartotiniai vertinimai apima:

a) aktuarinį pelną ir nuostolius;

b) plano turto grąžą, išskyrus grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynųjų palūkanų sumas; ir

c) bet kokį turto viršutinės ribos poveikio pasikeitimą, išskyrus grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynųjų palūkanų sumas.

Aktuarinis pelnas ir nuostoliai yra apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinės vertės pokyčiai dėl:

a) koregavimų, paremtų praeities duomenimis (skirtumų tarp ankstesnių aktuarinių prielaidų ir tikrojo įvykio padarinių); ir

b) aktuarinių prielaidų pasikeitimo poveikio.

Plano turto grąža – palūkanos, dividendai ir kitos pajamos, gautos iš plano turto, kartu su realizuotu ir nerealizuotu plano turto pelnu ar nuostoliais, atėmus:

a) bet kokias plano turto valdymo išlaidas ir

b) bet kokius mokamus paties plano mokesčius, išskyrus tuos, kurie įtraukti į aktuarines prielaidas, naudojamas apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinei vertei nustatyti.

▼B

Plano įvykdymas – sandoris, kuriuo panaikinamos visos tolesnės teisinės ar konstruktyvios prievolės dėl dalies ar visų išmokų mokėjimo pagal apibrėžtųjų išmokų planą, išskyrus plano sąlygose numatytą ir į aktuarines prielaidas įtrauktą išmokų mokėjimą darbuotojams arba jų vardu.

TRUMPALAIKĖS IŠMOKOS DARBUOTOJAMS

9 Trumpalaikės išmokos darbuotojams apima toliau išvardytas išmokas, kurias numatoma baigti mokėti per dvylika mėnesių po metinio ataskaitinio laikotarpio, per kurį darbuotojai atliko susijusį darbą, pabaigos:

a) algos, atlyginimai ir socialinio draudimo įmokos;

b) mokamos kasmetinės atostogos ir mokamos laikinojo nedarbingumo atostogos;

c) pelno dalis ir priemokos; ir

d) nepiniginės išmokos (pavyzdžiui, sveikatos priežiūra, būstas, automobiliai ir nemokamos ar dotuojamos prekės ar paslaugos) esamiems darbuotojams.

10 Ūkio subjektas neprivalo pergrupuoti trumpalaikių išmokų darbuotojams, jei numatomas jų mokėjimo laikas laikinai pasikeičia. Tačiau jei pasikeičia išmokų savybės (pavyzdžiui, nekaupiamoji išmoka virsta kaupiamąja išmoka) arba negrįžtamai pasikeičia numatomas jų mokėjimo laikas, ūkio subjektas turi apsvarstyti, ar išmoka vis dar atitinka trumpalaikių išmokų darbuotojams apibrėžtį.

Pripažinimas ir vertinimas

Visos trumpalaikės išmokos darbuotojams

11 Jei per ataskaitinį laikotarpį darbuotojas atliko darbą ūkio subjekte, ūkio subjektas trumpalaikių išmokų darbuotojams, kurias numatoma mokėti už tą darbą, nediskontuotą sumą turi pripažinti:

a) įsipareigojimu (sukauptosiomis sąnaudomis), prieš tai išskaičiavus jau sumokėtą sumą. Jei sumokėta suma viršija nediskontuotą išmokų sumą, ūkio subjektas turi pripažinti šį perviršį turtu (iš anksto apmokėtomis sąnaudomis) tiek, kiek toks išankstinis mokėjimas sudarys sąlygas, pavyzdžiui, sumažinti būsimus mokėjimus arba sugrąžinti pinigus;

b) sąnaudomis, nebent kitame TFAS būtų reikalaujama arba leidžiama įtraukti išmokas į turto kainą (žr., pavyzdžiui, 2-ąjį TAS „Atsargos“ ir 16-ąjį TAS „Nekilnojamasis turtas, įranga ir įrengimai“).

12 13, 16 ir 19 straipsniuose paaiškinta, kaip ūkio subjektas turi taikyti 11 straipsnį trumpalaikėms išmokoms darbuotojams, mokamoms už mokamą ne darbo laiką ir pagal pelno padalijimo bei priemokų planus.

Trumpalaikis mokamas ne darbo laikas

13 Ūkio subjektas turi pripažinti numatomą trumpalaikių išmokų darbuotojams už mokamą ne darbo laiką dydį pagal 11 straipsnį taip:

a) kaupiant mokamą ne darbo laiką – kai darbuotojai atlieka darbą, padidinantį jų teisę į būsimą mokamą ne darbo laiką; ir

b) nekaupiant mokamo ne darbo laiko – kai mokamas ne darbo laikas išnaudojamas.

▼B

14 Ūkio subjektas gali mokėti darbuotojams už nebuvimą darbe dėl įvairių priežasčių: atostogų, ligos ir trumpalaikio nedarbingumo, motinystės ar tėvystės, prisiekusiojo prievolės ir karo tarnybos. Mokamas ne darbo laikas, už kurį galima gauti išmokas, skirstomas į dvi kategorijas:

a) kaupiamąjį ir

b) nekaupiamąjį.

15 Kaupiamasis mokamas ne darbo laikas yra toks, kurį galima perkelti ir išnaudoti būsimais laikotarpiais, jei dabartiniu laikotarpiu skirtas nebuvimo darbe laikas ne visiškai išnaudotas. Kaupiamasis mokamas ne darbo laikas gali būti privalomas apmokėti (kitaip tariant, išeinantys iš darbo darbuotojai turi teisę gauti pinigines išmokas už nepasinaudojimą šia teise) arba neprivalomas apmokėti (kai išeinantys iš darbo darbuotojai neturi teisės gauti piniginių išmokų už nepasinaudojimą šia teise). Prievolė atsiranda tada, kai darbuotojai atlieka darbą, didinantį jų teisę į būsimą mokamą ne darbo laiką. Prievolė yra ir turi būti pripažįstama, net jei mokėti už nebuvimą darbe neprivaloma, nors vertinant tokią prievolę turi įtakos tikimybė, kad darbuotojas gali išeiti iš darbo nepasinaudojęs teise į sukauptąjį neprivalomą apmokėti ne darbo laiką.

16 Ūkio subjektas turi vertinti numatomą kaupiamojo mokamo ne darbo laiko kainą kaip papildomą sumą, kurią jis numato mokėti dėl teisės į neišnaudotą ne darbo laiką, sukauptą ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.

17 Pirmesniame straipsnyje nurodytu metodu prievolė vertinama papildomų mokėjimų, kurių laukiama atsirasiant vien dėl išmokų kaupimo, suma. Daugeliu atvejų ūkio subjektui gali neprireikti atlikti išsamių skaičiavimų įvertinant, kad nėra reikšmingos prievolės dėl neišnaudoto mokamo ne darbo laiko. Pavyzdžiui, tikėtina, kad prievolė, susijusi su laikinojo nedarbingumo atostogomis, bus reikšminga tik tada, jei yra oficialus ar neoficialus susitarimas, kad neišnaudotos mokamos laikinojo nedarbingumo atostogos gali būti išnaudojamos kaip mokamos kasmetinės atostogos.

16 ir 17 straipsnių taikymo pavyzdys

Ūkio subjekte yra 100 darbuotojų, kurie kasmet turi teisę gauti penkias darbo dienas mokamų laikinojo nedarbingumo atostogų. Neišnaudotos laikinojo nedarbingumo atostogos gali būti perkeltos į kitus kalendorinius metus (tik vienus). Šios atostogos pirmiausia atimamos iš einamųjų metų atostogų trukmės, o paskui – iš esamo likučio, perkelto iš praėjusių metų (LIFO būdas). 20X1 m. gruodžio 31 d. vidutinė neišnaudoto vieno darbuotojo ne darbo laiko trukmė yra dvi dienos. Remdamasis ankstesne patirtimi, ūkio subjektas numato, kad 20X2 metais 92 darbuotojai pasinaudos ne daugiau kaip penkiomis dienomis mokamų laikinojo nedarbingumo atostogų ir kad likę 8 darbuotojai pasinaudos vidutiniškai po 6,5 dienos.

Ūkio subjektas numato, kad dėl 20X1 m. gruodžio 31 d. susikaupusio neišnaudoto ne darbo laiko jis turės papildomai sumokėti nedarbingumo išmoką už 12 dienų (po pusantros dienos kiekvienam iš 8 darbuotojų). Todėl ūkio subjektas pripažįsta įsipareigojimą, lygų nedarbingumo išmokai už dvylika dienų.

18 Nekaupiamasis mokamas ne darbo laikas neperkeliamas – jis išnyksta, jei dabartiniu laikotarpiu skirtas laikas visiškai neišnaudojamas, ir nesuteikia išeinantiems iš darbo darbuotojams teisės gauti piniginę išmoką už neišnaudotą mokamų atostogų laiką. Paprastai taip yra laikinojo nedarbingumo išmokos (jei praėjusį laikotarpį neišnaudotas atostogų laikas nepailgina jų būsimais laikotarpiais), motinystės ir tėvystės atostogų ir mokamo ne darbo laiko dėl prisiekusiojo prievolės ar karo tarnybos atvejais. Įsipareigojimą ar sąnaudas ūkio subjektas pripažįsta tik po nebuvimo darbe fakto, nes darbuotojų darbas nepadidina išmokos sumos.

▼B

Pelno padalijimo ir priemokų planai

19 Ūkio subjektas laukiamas išlaidas dėl pelno padalijimo ir priemokų mokėjimų pagal 11 straipsnį turi pripažinti tik tada:

a) kai jis turi dabartinę teisinę ar konstruktyvią prievolę atlikti tokius mokėjimus už praėjusius įvykius; ir

b) kai šią prievolę galima patikimai įvertinti.

Dabartinė prievolė yra tik tada, kai ūkio subjektas neturi kito realaus pasirinkimo, kaip tik atlikti šiuos mokėjimus.

20 Pagal kai kuriuos pelno padalijimo planus darbuotojai gauna pelno dalį tik tuo atveju, jei jie dirba ūkio subjekte nustatytą laiką. Tokiais planais sukuriama konstruktyvi prievolė, nes darbuotojai atlieka darbą, kuris padidina mokėtiną sumą, jei jie tęsia darbą iki nustatyto laikotarpio pabaigos. Vertinant tokias konstruktyvias prievoles atsižvelgiama į galimybę, kad kai kurie darbuotojai gali išeiti iš darbo negavę atitinkamos pelno dalies.

20 straipsnio taikymo pavyzdys

Pelno padalijimo plane nustatyta, kad ūkio subjektas turi sumokėti tam tikrą savo metinio pelno dalį tiems darbuotojams, kurie dirbo visus metus. Jei per metus iš darbo neišėjo nė vienas darbuotojas, visiems darbuotojams iš pelno sumokama suma sudarys 3 proc. metinio pelno. Ūkio subjektas apskaičiavo, kad darbuotojų kaita sumažins išmokas iš pelno iki 2,5 proc.

Ūkio subjektas pripažįsta įsipareigojimą ir sąnaudas, lygias 2,5 proc. pelno.

21 Ūkio subjektas gali neturėti teisinės prievolės mokėti priemoką. Vis dėlto kai kuriais atvejais ūkio subjektas laikosi praktikos išmokėti priemokas. Tokiais atvejais ūkio subjektas turi konstruktyvią prievolę, nes jis neturi kito realaus pasirinkimo, kaip tik sumokėti priemoką. Vertinant konstruktyvią prievolę atsižvelgiama į galimybę, kad kai kurie darbuotojai gali išeiti iš darbo negavę priemokos.

22 Ūkio subjektas gali patikimai įvertinti savo teisinę ar konstruktyvią prievolę pagal pelno padalijimo ar priemokų planą tik tada, kai:

a) oficialiose plano sąlygose nustatyta formulė išmokos sumai apskaičiuoti;

b) ūkio subjektas mokėtinas sumas nustato iki įgaliojimo paskelbti finansines ataskaitas; arba

c) ankstesnė praktika aiškiai parodo ūkio subjekto konstruktyvios prievolės sumą.

23 Prievolė pagal pelno padalijimo ir priemokų planą kyla iš darbuotojų tarnybos, o ne sandorio su ūkio subjekto savininkais. Todėl ūkio subjektas pripažįsta pelno padalijimo ir priemokų planų išlaidas sąnaudomis, o ne pelno paskirstymu.

24 Jei pelno dalies ir priemokų mokėjimas neturi būti visiškai įvykdytas per dvylika mėnesių po metinio ataskaitinio laikotarpio, per kurį darbuotojai atliko susijusį darbą, pabaigos, šie mokėjimai laikomi kitomis ilgalaikėmis išmokomis darbuotojams (žr. 153–158 straipsnius).

▼B

Atskleidimas

25 Nors šiame standarte nereikalaujama specialiai atskleisti informacijos apie trumpalaikes išmokas darbuotojams, tokio atskleidimo gali būti reikalaujama kituose TFAS. Pavyzdžiui, 24-ajame TAS reikalaujama atskleisti informaciją apie išmokas pagrindiniams vadovaujantiems darbuotojams. 1-ajame TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ reikalaujama atskleisti išmokų darbuotojams sąnaudas.

IŠMOKOS, MOKAMOS PASIBAIGUS TARNYBOS LAIKUI: APIBRĖŽTŲJŲ ĮMOKŲ PLANŲ IR APIBRĖŽTŲJŲ IŠMOKŲ PLANŲ SKIRTUMAS

26 Išmokos, mokamos pasibaigus tarnybos laikui, apima, pavyzdžiui:

a) pensijų išmokas (pavyzdžiui, pensijas ir vienkartines išmokas išeinant į pensiją); ir

b) kitas išmokas, mokamas pasibaigus tarnybos laikui, pavyzdžiui, gyvybės draudimą ir sveikatos priežiūrą pasibaigus tarnybos laikui.

Susitarimai, pagal kuriuos ūkio subjektas moka išmokas, mokamas pasibaigus tarnybos laikui, yra išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, planai. Visiems tokiems susitarimams ūkio subjektas taiko šį standartą, neatsižvelgdamas į tai, ar yra įsteigtas atskiras ūkio subjektas įmokoms gauti ir išmokėti, ar ne.

27 Išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, planai skirstomi į apibrėžtųjų įmokų planus ir apibrėžtųjų išmokų planus, atsižvelgiant į plano ekonominę esmę, kurią parodo pagrindinės plano sąlygos.

28 Pagal apibrėžtųjų įmokų planus ūkio subjekto teisinė ar konstruktyvi prievolė ribojama suma, kurią jis sutinka sumokėti į fondą. Taigi išmokų, darbuotojo gaunamų pasibaigus tarnybos laikui, sumą nulemia įmokų, ūkio subjekto (ir galbūt darbuotojo) sumokėtų pagal išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, planą ar draudimo bendrovei, suma kartu su iš įmokų gaunama investicijų grąža. Todėl aktuarinė rizika (kad išmokos bus mažesnės, nei numatoma) ir investicinė rizika (kad investuoto turto neužteks numatomoms išmokoms sumokėti) iš esmės tenka darbuotojui.

29 Ūkio subjekto prievolė neapsiriboja suma, kurią jis sutinka sumokėti į fondą, tais atvejais, kai ūkio subjektas turi teisinę ar konstruktyvią prievolę dėl:

a) plano išmokų formulės, susietos ne tik su įmokų suma, pagal kurią ūkio subjektas turi mokėti papildomus įnašus, jei pagal plano išmokų formulę esamo turto nepakanka išmokoms;

b) tam tikros įmokų grąžos garantijos, gaunamos netiesiogiai per planą arba tiesiogiai; arba

c) neoficialios praktikos, sudarančios sąlygas konstruktyviai prievolei atsirasti. Pavyzdžiui, konstruktyvi prievolė gali atsirasti tada, jei anksčiau ūkio subjektas yra didinęs išmokas buvusiems darbuotojams, atsižvelgdamas į infliaciją, net jei jis neturi teisinės prievolės tai daryti.

30 Pagal apibrėžtųjų išmokų planus:

a) ūkio subjektas įsipareigoja mokėti sutartas išmokas dabartiniams ir buvusiems darbuotojams; ir

▼B

b) aktuarinė rizika (kad išmokos kainuos daugiau, nei numatyta) ir investicinė rizika iš esmės tenka ūkio subjektui. Jei aktuarinė ar investicinė būklė yra blogesnė, nei tikėtasi, ūkio subjekto prievolė gali padidėti.

31 32–49 straipsniuose apibrėžtųjų įmokų planų ir apibrėžtųjų išmokų planų skirtumas paaiškinamas pagal jungtinius darbdavių planus, kuriais rizika paskirstoma bendro pavaldumo ūkio subjektams, valstybės planus ir apdraustas išmokas.

Jungtiniai darbdavių planai

32 Jungtinį darbdavių planą ūkio subjektas turi priskirti apibrėžtųjų įmokų planams ar apibrėžtųjų išmokų planams, atsižvelgdamas į plano sąlygas (įskaitant visas konstruktyvias prievoles, nenustatytas oficialiose sąlygose).

33 Jeigu ūkio subjektas dalyvauja jungtiniame darbdavių apibrėžtųjų išmokų plane, kai netaikomas 34 straipsnis, jis turi:

a) apskaitoje parodyti jam priklausančią proporcingą apibrėžtųjų išmokų prievolės, plano turto ir su planu susijusių sąnaudų dalį taip pat, kaip tvarkydamas bet kurio kito apibrėžtųjų išmokų plano apskaitą; ir

b) atskleisti 135–148 straipsniuose (išskyrus 148 straipsnio d punktą) reikalaujamą informaciją.

34 Jei nepakanka informacijos, kad jungtiniam darbdavių apibrėžtųjų išmokų planui būtų galima taikyti apibrėžtųjų išmokų apskaitą, ūkio subjektas turi:

a) plano apskaitą tvarkyti pagal 51 ir 52 straipsnius taip, tarsi tai būtų apibrėžtųjų įmokų planas; ir

b) atskleisti 148 straipsnyje reikalaujamą informaciją.

35 Apibrėžtųjų įmokų jungtinio darbdavių plano pavyzdys:

a) planas finansuojamas pagal einamojo finansavimo principą: nustatomos tokio dydžio įmokos, kurių pakaktų išmokoms, mokėtinoms tą patį laikotarpį, išmokėti, o būsimos išmokos, uždirbtos per einamąjį laikotarpį, bus išmokėtos iš būsimų įmokų; ir

b) išmokos darbuotojams nustatomos pagal jų tarnybos trukmę, ir plane dalyvaujantys ūkio subjektai realiai negali pasitraukti iš plano nesumokėję įmokos už išmokas, uždirbtas darbuotojų iki pasitraukimo dienos. Pagal tokį planą ūkio subjektas patiria aktuarinę riziką: jei galutinė išmokų, uždirbtų iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos, kaina yra didesnė, nei buvo tikėtasi, ūkio subjektas turi padidinti savo įmokas arba įtikinti darbuotojus sutikti su mažesnėmis išmokomis. Todėl toks planas yra apibrėžtųjų išmokų planas.

36 Jei pakanka informacijos apie jungtinį darbdavių apibrėžtųjų išmokų planą, ūkio subjektas apskaitoje parodo jam priklausančią apibrėžtųjų išmokų prievolės, plano turto ir su planu susijusių išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, išlaidų proporcingą dalį taip pat, kaip apskaitytų bet kurį kitą apibrėžtųjų išmokų planą. Tačiau kai kuriais atvejais ūkio subjektas gali nesugebėti apskaitos reikmėms pakankamai tiksliai nustatyti jam tenkančios plano finansinės būklės ir rezultatų dalies. Taip gali atsitikti, jei:

▼B

a) plane dalyvaujantiems ūkio subjektams kyla aktuarinė rizika, susijusi su dabartiniais ir buvusiais kitų ūkio subjektų darbuotojais, todėl nėra nuoseklaus ir patikimo pagrindo, pagal kurį būtų galima paskirstyti prievolę, plano turtą ir sąnaudas atskiriems plane dalyvaujantiems ūkio subjektams; arba

b) ūkio subjektas negauna pakankamai informacijos apie planą, kad būtų tenkinami šio standarto reikalavimai.

Tokiais atvejais ūkio subjektas apskaito planą taip, tarsi tai būtų apibrėžtųjų įmokų planas, ir atskleidžia informaciją, kurią reikalaujama atskleisti 148 straipsnyje.

37 Gali būti sudarytas sutartimi įformintas jungtinio darbdavių plano dalyvių susitarimas, kuriame nustatoma, kaip plano pelnas (arba finansuojamas lėšų trūkumas) bus paskirstytas dalyviams. Jungtinio darbdavių plano dalyvis su tokiu susitarimu, tvarkantis plano apskaitą pagal 34 straipsnį taip, tarsi tai būtų apibrėžtųjų įmokų planas, turi pripažinti turtą arba įsipareigojimą, kuris atsiranda dėl sutartimi įforminto susitarimo, ir susijusias pajamas arba sąnaudas pelnu arba nuostoliais.

37 straipsnio taikymo pavyzdys(*)

Ūkio subjektas dalyvauja jungtiniame darbdavių apibrėžtųjų išmokų plane, kurio vertinimai pagal 19-ąjį TAS nerengiami. Todėl jis tvarko plano apskaitą taip, tarsi tai būtų apibrėžtųjų įmokų planas. Finansavimo vertinimas ne pagal 19-ąjį TAS rodo, kad pagal planą yra 100 mln. PV trūkumas. Pagal planą sutartimi su plane dalyvaujančiais darbdaviais patvirtintas įnašų tvarkaraštis, kad per artimiausius penkerius metus būtų panaikintas trūkumas. Bendri ūkio subjekto įnašai pagal sutartį yra 8 mln. PV.

Ūkio subjektas pripažįsta įsipareigojimą mokėti įnašus, pakoreguotus pagal pinigų laiko vertę, ir lygiavertes sąnaudas pelnu arba nuostoliais.

38 Jungtiniai darbdavių planai skiriasi nuo grupės administruojamų planų. Grupės administruojamas planas sudaromas tik atskiriems darbdavių planams sujungti tam, kad šie darbdaviai galėtų sujungti savo turtą investavimo tikslais ir sumažintų investicijų valdymo ir administravimo išlaidas, tačiau atskirų darbdavių įsipareigojimai savo darbuotojams yra skirtingi. Dėl grupės administruojamų planų nekyla specifinių apskaitos problemų, nes lengvai gaunama informacija, leidžianti aiškinti juos kaip bet kurį vieno darbdavio planą, ir tokie planai dalyvaujantiems ūkio subjektams nekelia aktuarinės rizikos, susijusios su dabartiniais ir buvusiais kitų ūkio subjektų darbuotojais. Pagal šiame standarte nustatytas apibrėžtis ūkio subjektas grupės administruojamą planą privalo priskirti apibrėžtųjų įmokų planams arba apibrėžtųjų išmokų planams, atsižvelgdamas į plano sąlygas (įskaitant visas konstruktyvias prievoles, neįtrauktas į oficialias sąlygas).

39 Nustatydamas, kada reikia pripažinti ir kaip vertinti įsipareigojimą, susijusį su jungtinio darbdavių apibrėžtųjų išmokų plano užbaigimu arba savo pasitraukimu iš tokio plano, ūkio subjektas taiko 37-ąjį TAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas“.

(*) Šiame standarte pinigų sumos išreiškiamos pinigų vienetais (PV).

▼B

Apibrėžtųjų išmokų planai, pagal kuriuos rizika paskirstoma bendro pavaldumo ūkio subjektams

40 Apibrėžtųjų išmokų planai, pagal kuriuos rizika paskirstoma bendro pavaldumo ūkio subjektams, pavyzdžiui, patronuojančiajai įmonei ir jos patronuojamosioms įmonėms, nėra jungtiniai darbdavių planai.

41 Tokiame plane dalyvaujantis ūkio subjektas turi gauti informaciją apie visą planą, įvertintą pagal šį standartą remiantis prielaidomis, kurios taikomos visam planui. Jeigu yra sutartimi įformintas susitarimas ar apskaitos politika, pagal kurią atskiri grupės ūkio subjektai padengia grynąsias viso plano apibrėžtųjų išmokų sąnaudas, nustatytas pagal šį standartą, ūkio subjektas savo atskirose finansinėse ataskaitose turi pripažinti taip padengiamas grynąsias apibrėžtųjų išmokų sąnaudas. Jei tokio susitarimo ar politikos nėra, grynosios apibrėžtųjų išmokų sąnaudos turi būti pripažįstamos tos grupės ūkio subjekto, kuris teisėtai subsidijuoja planą, atskirose finansinėse ataskaitose. Kiti grupės ūkio subjektai savo atskirose finansinėse ataskaitose turi pripažinti sąnaudas, lygias jų įmokoms, mokamoms per atitinkamą laikotarpį.

42 Dalyvavimas tokiame plane yra susijusios šalies sandoris su kiekvienu atskiru grupės ūkio subjektu. Todėl ūkio subjektas savo atskirose ar individualiose finansinėse ataskaitose atskleidžia 149 straipsnyje reikalaujamą informaciją.

Valstybės planai

43 Ūkio subjektas turi apskaitoje parodyti valstybės planą taip pat, kaip ir jungtinį darbdavių planą (žr. 32–39 straipsnius).

44 Teisės aktuose nustatomi valstybės planai apima visus ūkio subjektus (arba visus tam tikros kategorijos, pavyzdžiui, tam tikros ūkio šakos, ūkio subjektus). Juos tvarko nacionalinės ar vietos valdžios institucijos arba kuri kita įstaiga (pavyzdžiui, nepriklausoma agentūra, įsteigta specialiai šiam tikslui), kurios ataskaitas teikiantis ūkio subjektas nekontroliuoja ir kuriai jis nedaro įtakos. Kai kuriuose ūkio subjektų kuriamuose planuose numatomos ir privalomos išmokos, pakeičiančios išmokas, kurias priešingu atveju padengtų valstybės planas, ir papildomos savo noru mokamos išmokos. Tokie planai nėra valstybės planai.

45 Valstybės planas gali būti apibrėžtųjų išmokų arba apibrėžtųjų įmokų planas – tai priklauso nuo plane numatytos ūkio subjekto prievolės. Daugelis valstybės planų finansuojami einamojo finansavimo principu: nustatomos tokio dydžio įmokos, kurių pakaktų išmokoms, mokėtinoms per tą patį laikotarpį; būsimos išmokos, uždirbtos per einamąjį laikotarpį, bus išmokėtos iš būsimų įmokų. Vis dėlto daugelyje valstybės planų nenumatoma teisinė ar konstruktyvi ūkio subjektų prievolė mokėti šias būsimas išmokas: vienintelė ūkio subjekto prievolė yra mokėti įmokas tada, kai jos tampa mokėtinos, o jei ūkio subjekte valstybės plano nariai nebedirba, jis nebeprivalo mokėti išmokų, kurias jo paties darbuotojai uždirbo ankstesniais metais. Todėl valstybės planai paprastai yra apibrėžtųjų įmokų planai. Tačiau kai valstybės planas yra apibrėžtųjų išmokų planas, ūkio subjektas turi taikyti 32–39 straipsnius.

▼B

Apdraustos išmokos

46 Ūkio subjektas gali mokėti draudimo įmokas išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, planui finansuoti. Ūkio subjektas tokį planą laiko apibrėžtųjų įmokų planu, nebent jis turėtų (tiesiogiai arba netiesiogiai pagal planą) teisinę ar konstruktyvią prievolę:

a) tiesiogiai mokėti darbuotojams išmokas tada, kai jos tampa mokėtinos; arba

b) mokėti papildomas sumas, jei draudikas nesumoka visų būsimų išmokų darbuotojams, susijusių su darbuotojo tarnyba dabartiniu ir ankstesniais laikotarpiais.

Jei ūkio subjektas turi tokią teisinę ar konstruktyvią prievolę, jis turi laikyti planą apibrėžtųjų išmokų planu.

47 Draudimo liudijimu apdraustos išmokos neprivalo turėti tiesioginio ar savaiminio ryšio su ūkio subjekto prievole mokėti išmokas darbuotojams. Išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, planuose, į kuriuos įeina draudimo liudijimai, apskaita ir finansavimas atskiriami taip pat, kaip ir kituose finansavimo planuose.

48 Jei ūkio subjektas finansuoja išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, prievolę mokėdamas už draudimo liudijimą, pagal kurį ūkio subjektas išlaiko teisinę ar konstruktyvią prievolę (tiesiogiai ar netiesiogiai pagal planą, pagal būsimų draudimo įmokų nustatymo mechanizmą ar per susijusios šalies santykį su draudiku), draudimo įmokų mokėjimas nėra susitarimas dėl apibrėžtųjų įmokų. Vadinasi, ūkio subjektas:

a) apskaitoje parodo sąlygas atitinkantį draudimo liudijimą kaip plano turtą (žr. 8 straipsnį); ir

b) pripažįsta kitus draudimo liudijimus kaip teises į kompensaciją (jei liudijimai atitinka 116 straipsnyje nustatytą kriterijų).

49 Jei draudimo liudijimas išduotas tam tikro plano dalyvio ar plano dalyvių grupės vardu ir ūkio subjektas pagal liudijimą neturi jokios teisinės ar konstruktyvios prievolės padengti atsirandantį nuostolį, ūkio subjektas neturi prievolės mokėti išmokas darbuotojams ir už išmokų mokėjimą atsako tik draudikas. Nustatytų įmokų mokėjimas pagal tokias sutartis iš esmės yra prievolės mokėti išmokas darbuotojams įvykdymas, o ne investicija šiai prievolei įvykdyti. Taigi ūkio subjektas nebeturi nei turto, nei įsipareigojimo. Todėl ūkio subjektas aiškina tokius mokėjimus kaip įmokas pagal apibrėžtųjų įmokų planą.

IŠMOKOS, MOKAMOS PASIBAIGUS TARNYBOS LAIKUI: APIBRĖŽTŲJŲ ĮMOKŲ PLANAI

50 Apibrėžtųjų įmokų planų apskaita yra paprasta, nes ataskaitas teikiančio ūkio subjekto prievolė kiekvieną laikotarpį priklauso nuo už tą laikotarpį mokėtinos sumos. Todėl prievolei ar sąnaudoms įvertinti nereikia aktuarinių prielaidų ir negali susidaryti aktuarinis pelnas ar nuostoliai. Be to, prievolės vertinamos netaikant diskontavimo, išskyrus atvejus, kai visos prievolės neturi būti įvykdytos per dvylika mėnesių po metinio ataskaitinio laikotarpio, per kurį darbuotojai atliko susijusį darbą, pabaigos.

Pripažinimas ir vertinimas

51 Jei per ataskaitinį laikotarpį darbuotojas atliko darbą ūkio subjekte, įmoką už darbą, mokėtiną pagal apibrėžtųjų įmokų planą, ūkio subjektas turi pripažinti:

▼B

a) įsipareigojimu (sukauptosiomis sąnaudomis), prieš tai išskaičiavus jau sumokėtą sumą. Jei sumokėta įmoka viršija įmoką, mokėtiną už darbą iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos, ūkio subjektas turi pripažinti šį perviršį turtu (iš anksto apmokėtomis sąnaudomis) tiek, kiek toks išankstinis mokėjimas sudarys sąlygas, pavyzdžiui, sumažinti būsimus mokėjimus arba sugrąžinti pinigus;

b) sąnaudomis, nebent kitame TFAS būtų reikalaujama arba leidžiama įtraukti įmoką į turto kainą (žr., pavyzdžiui, 2-ąjį TAS ir 16-ąjį TAS).

52 Jei įmokos pagal apibrėžtųjų įmokų planą neturi būti visiškai sumokėtos per dvylika mėnesių po metinio ataskaitinio laikotarpio, per kurį darbuotojai atliko susijusį darbą, pabaigos, jos turi būti diskontuojamos taikant 83 straipsnyje nurodytą diskonto normą.

Atskleidimas

53 Ūkio subjektas turi atskleisti sumą, pripažintą sąnaudomis pagal apibrėžtųjų įmokų planus.

54 Kai to reikalaujama 24-ajame TAS, ūkio subjektas atskleidžia informaciją apie pagrindinių vadovaujančių darbuotojų įmokas į apibrėžtųjų įmokų planus.

IŠMOKOS, MOKAMOS PASIBAIGUS TARNYBOS LAIKUI: APIBRĖŽTŲJŲ IŠMOKŲ PLANAI

55 Apibrėžtųjų išmokų planų apskaita yra sudėtinga, nes prievolei ir sąnaudoms vertinti reikalingos aktuarinės prielaidos ir yra aktuarinio pelno bei nuostolių tikimybė. Be to, prievolės vertinamos diskontuojant, nes jos gali būti įvykdytos praėjus daugeliui metų po to, kai darbuotojai atliko susijusį darbą.

Pripažinimas ir vertinimas

56 Apibrėžtųjų išmokų planai gali būti nefinansuojami arba visiškai ar iš dalies finansuojami ūkio subjekto (kartais jo darbuotojų) įmokomis į ūkio subjektą arba fondą, kuris yra teisiškai atskirtas nuo ataskaitas teikiančio ūkio subjekto ir iš kurio mokamos išmokos darbuotojams. Finansuojamų išmokų mokėjimas suėjus terminui priklauso ne tik nuo fondo finansinės būklės ir investicinių rezultatų, bet ir nuo ūkio subjekto gebėjimo (ir noro) padengti esamą fondo turto trūkumą. Todėl ūkio subjektas iš esmės prisiima įsipareigojimą dėl aktuarinės ir investicinės rizikos, susijusios su planu. Taigi apibrėžtųjų išmokų plane pripažintos sąnaudos nebūtinai lygios už laikotarpį mokėtinų įmokų sumai.

57 Ūkio subjektas apibrėžtųjų išmokų planų apskaitą vykdo tokiais etapais:

a) nustato trūkumą arba perteklių. Šiuo tikslu:

i) pagal aktuarinę metodiką taiko planuojamo sąlyginio vieneto metodą, siekdamas patikimai apskaičiuoti galutines savo išmokų, kurias darbuotojai uždirbo mainais į savo darbą einamuoju ir ankstesniais laikotarpiais, sąnaudas (žr. 67–69 straipsnius). Tam ūkio subjektas turi nustatyti, kiek išmokų yra priskirtina einamajam ir ankstesniems laikotarpiams (žr. 70–74 straipsnius), ir apskaičiuoti (įvertinti aktuarines prielaidas) demografinius (tokius, kaip darbuotojų kaita ir mirtingumas) bei finansinius (tokius, kaip būsimas atlyginimų ir medicinos išlaidų augimas) kintamuosius, turėsiančius įtakos išmokų sąnaudoms (žr. 75–98 straipsnius);

▼B

ii) diskontuoja tą išmoką, siekdamas nustatyti apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinę vertę ir einamąją paslaugų savikainą (žr. 67–69 ir 83–86 straipsnius);

iii) iš apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinės vertės atima bet kokio esamo plano turto tikrąją vertę (žr. 113–115 straipsnius);

b) nustato grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) dydį kaip pagal a punktą nustatyto trūkumo arba pertekliaus sumą, pakoreguotą pagal bet kokį grynojo apibrėžtųjų išmokų turto apribojimo iki to turto viršutinės ribos poveikį (žr. 64 straipsnį);

c) nustato sumas, kurios turi būti pripažįstamos pelnu arba nuostoliais:

i) einamąją paslaugų savikainą (žr. 70–74 straipsnius);

ii) visą anksčiau suteiktų paslaugų savikainą ir bet kokį plano įvykdymo pelną arba nuostolius (žr. 99–112 straipsnius);

iii) grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynąsias palūkanas (žr. 123–126 straipsnius);

d) pakartotinai įvertina grynąjį apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimą (turtą), kuris turi būti pripažintas kitose bendrosiose pajamose, įskaitant:

i) aktuarinį pelną ir nuostolius (žr. 128 ir 129 straipsnius);

ii) plano turto grąžą, išskyrus grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynųjų palūkanų sumas (žr. 130 straipsnį); ir

iii) bet kokį turto viršutinės ribos poveikio pasikeitimą (žr. 64 straipsnį), neatsižvelgdamas į grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynųjų palūkanų sumas.

Jei ūkio subjektas turi kelis apibrėžtųjų išmokų planus, kiekvienam reikšmingam planui jis taiko šias procedūras atskirai.

58 Ūkio subjektas turi pakankamai tiksliai nustatyti grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) vertę, kad finansinėse ataskaitose pripažintos sumos iš esmės nesiskirtų nuo sumų, kurios bus apskaičiuotos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.

59 Šiame standarte rekomenduojama, tačiau nereikalaujama, kad ūkio subjektas pasitelktų kvalifikuotą aktuarą visoms reikšmingoms išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, prievolėms vertinti. Praktiškai ūkio subjektas gali paprašyti, kad kvalifikuotas aktuaras atliktų išsamų tokios prievolės vertinimą iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos. Vis dėlto tokio vertinimo rezultatai tikslinami atsižvelgiant į visus reikšmingus sandorius ir kitus reikšmingus aplinkybių pasikeitimus (įskaitant rinkos kainų ir palūkanų normų pasikeitimus) iki pat ataskaitinio laikotarpio pabaigos.

60 Kai kuriais atvejais gali būti laikomi patikimais įverčiai, vidurkiai ir sutrumpinti skaičiavimai, artimi šiame standarte parodytiems detaliems skaičiavimams.

▼B

Konstruktyvios prievolės apskaita

61 Ūkio subjektas turi įtraukti į apskaitą ne tik savo teisines prievoles pagal apibrėžtųjų išmokų plano oficialias sąlygas, bet ir visas konstruktyvias prievoles, kylančias iš ūkio subjekto neoficialios praktikos. Neoficialioje praktikoje konstruktyvi prievolė gali atsirasti tada, kai ūkio subjektas neturi kito realaus pasirinkimo, kaip tik sumokėti išmokas darbuotojams. Konstruktyvios prievolės pavyzdys yra atvejis, kai ūkio subjekto neoficialios praktikos pasikeitimas gali pakenkti jo ir darbuotojų santykiams.

62 Apibrėžtųjų išmokų plano oficialiomis sąlygomis ūkio subjektui gali būti leidžiama panaikinti savo prievolę pagal planą. Vis dėlto paprastai ūkio subjektui sunku panaikinti savo prievolę pagal planą (nesumokėjus išmokų), jei jis nori išlaikyti darbuotojus. Todėl jei nėra prieštaraujančių įrodymų, išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, apskaitoje daroma prielaida, kad dabar žadamas išmokas ūkio subjektas mokės ir likusį darbuotojų darbo laiką.

Finansinės būklės ataskaita

63 Ūkio subjektas grynąjį apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimą (turtą) turi pripažinti finansinės būklės ataskaitoje.

64 Kai pagal ūkio subjekto apibrėžtųjų išmokų planą susidaro perteklius, jis turi vertinti grynąjį apibrėžtųjų išmokų turtą mažesniąja iš šių verčių:

a) pagal apibrėžtųjų išmokų planą susidaręs perteklius; ir

b) turto viršutinė riba, nustatyta taikant 83 straipsnyje nurodytą diskonto normą.

65 Grynasis apibrėžtųjų išmokų turtas gali atsirasti tada, kai apibrėžtųjų išmokų planas buvo per daug finansuojamas arba kai gaunamas aktuarinis pelnas. Ūkio subjektas tokiais atvejais pripažįsta grynąjį apibrėžtųjų išmokų turtą, nes:

a) jis kontroliuoja išteklius, kurie suteikia galimybę panaudoti perteklių būsimai naudai gauti;

b) ta kontrolė yra praeities įvykių (ūkio subjekto sumokėtų įmokų ir darbuotojo atlikto darbo) rezultatas; ir

c) ūkio subjektas gali gauti būsimą ekonominę naudą, kai sumažinamos būsimos įmokos arba piniginės lėšos grąžinamos tiesiogiai ūkio subjektui ar netiesiogiai į kitą planą, kuriame trūksta lėšų. Turto viršutinė riba yra tos būsimos naudos dabartinė vertė.

Pripažinimas ir vertinimas: apibrėžtųjų išmokų prievolių dabartinė vertė ir einamoji paslaugų savikaina

66 Galutinėms apibrėžtųjų išmokų plano sąnaudoms gali turėti įtakos daug kintamųjų, pavyzdžiui, galutiniai atlyginimai, darbuotojų kaita ir mirtingumas, darbuotojų įmokos ir medicinos išlaidų tendencijos. Galutinės plano sąnaudos yra neaiškios ir manoma, kad neaiškumas išliks ilgai. Kad būtų galima įvertinti prievolių, susijusių su išmokomis, mokamomis pasibaigus tarnybos laikui, dabartinę vertę ir susijusią einamąją paslaugų savikainą, būtina:

a) taikyti aktuarinio vertinimo metodą (žr. 67–69 straipsnius);

b) priskirti išmokas tarnybos laikotarpiams (žr. 70–74 straipsnius); ir

c) daryti aktuarines prielaidas (žr. 75–98 straipsnius).

▼B

Aktuarinio vertinimo metodas

67 Savo apibrėžtųjų išmokų prievolių dabartinei vertei ir atitinkamai einamajai paslaugų savikainai (prireikus – anksčiau suteiktų paslaugų savikainai) nustatyti ūkio subjektas taiko planuojamo sąlyginio vieneto metodą.

68 Taikant planuojamo sąlyginio vieneto metodą (kartais vadinamą tarnybos metais sukauptų išmokų metodu ar išmokų ir tarnybos metų metodu) daroma prielaida, kad kiekvienas tarnybos laikotarpis suteikia teisę gauti papildomą išmokos vienetą (žr. 70–74 straipsnius), ir prieš apskaičiuojant galutinę prievolę kiekvienas vienetas įvertinamas atskirai (žr. 75–98 straipsnius).

68 straipsnio taikymo pavyzdys

Baigus tarnybą, išmokama vienkartinė išmoka, lygi 1 proc. galutinio atlyginimo už kiekvienus tarnybos metus. Pirmais metais atlyginimas yra 10 000 PV ir daroma prielaida, kad jis kasmet didės po 7 proc. (sudėtinis procentas). Taikoma 10 proc. metinė diskonto norma. Pateikiamoje lentelėje parodyta, kaip didėja prievolė darbuotojui, kuris turėtų išeiti iš darbo 5-ųjų metų pabaigoje, darant prielaidą, kad aktuarinės prielaidos išliks nepakitusios. Kad būtų paprasčiau, šiame pavyzdyje neatsižvelgiama į papildomą koregavimą, kuris reikalingas siekiant parodyti tikimybę, kad darbuotojas gali išeiti iš darbo anksčiau ar vėliau, nei numatyta.

Metai	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*
	PV	*PV*	*PV*	*PV*	*PV*
Įmoka priskiriama:					
— *ankstesniems metams*	*0*	*131*	*262*	*393*	*524*
— *einamiesiems metams (1 % galutinio atlyginimo)*	*131*	*131*	*131*	*131*	*131*
— *einamiesiems ir ankstesniems metams*	*131*	*262*	*393*	*524*	*655*
Pradinė prievolė	*—*	*89*	*196*	*324*	*476*
10 % palūkanos	*—*	*9*	*20*	*33*	*48*
Einamoji paslaugų savikaina	*89*	*98*	*108*	*119*	*131*
Galutinė prievolė	*89*	*196*	*324*	*476*	*655*

Pastabos.

1 Pradinė prievolė yra išmokų, priskirtų ankstesniems metams, dabartinė vertė.

2 Einamoji paslaugų savikaina yra išmokų, priskirtų einamiesiems metams, dabartinė vertė.

3 Galutinė prievolė yra išmokų, priskirtų einamiesiems ir ankstesniems metams, dabartinė vertė.

69 Ūkio subjektas diskontuoja visą prievolės, susijusios su išmokomis, mokamomis pasibaigus tarnybos laikui, sumą, net jei šios prievolės dalies įvykdymo terminas sueina per dvylika mėnesių po ataskaitinio laikotarpio pabaigos.

▼B

Išmokos priskyrimas tarnybos laikotarpiams

70 Ūkio subjektas, apskaičiuodamas savo apibrėžtųjų išmokų prievolių dabartinę vertę ir susijusią einamąją paslaugų savikainą, o prireikus – ir anksčiau suteiktų paslaugų savikainą, išmoką priskiria tarnybos laikotarpiams pagal plano išmokų formulę. Tačiau jei dėl darbuotojo tarnybos vėlesniais metais reikės mokėti daug didesnes išmokas nei ankstesniais metais, ūkio subjektas turi paskirstyti išmoką tiesiogiai proporcingu metodu:

a) nuo tos dienos, kurią darbuotojo tarnyba pirmą kartą suteikia teisę gauti išmokas pagal planą (neatsižvelgiant į tai, ar išmokos priklauso nuo tolesnės tarnybos, ar ne), iki

b) dienos, kurią tolesnė darbuotojo tarnyba nesuteikia teisės gauti didelių papildomų išmokų sumų pagal planą, nebent jos susijusios su tolesniu atlyginimo didėjimu.

71 Pagal planuojamo sąlyginio vieneto metodą ūkio subjektas turi priskirti išmoką einamajam laikotarpiui (kad būtų galima apskaičiuoti einamąją paslaugų savikainą) ir einamajam bei ankstesniems laikotarpiams (kad būtų galima apskaičiuoti apibrėžtųjų išmokų prievolių dabartinę vertę). Ūkio subjektas priskiria išmoką laikotarpiams, kada atsirado prievolė mokėti išmokas, mokamas pasibaigus tarnybos laikui. Ši prievolė atsiranda, kai darbuotojas atlieka darbą mainais į išmokas, mokamas pasibaigus tarnybos laikui, kurias ūkio subjektas numato mokėti būsimais ataskaitiniais laikotarpiais. Aktuarinėmis metodikomis ūkio subjektas gali įvertinti šią prievolę pakankamai patikimai, kad būtų galima pagrįstai pripažinti įsipareigojimą.

71 straipsnio taikymo pavyzdžiai

1 Apibrėžtųjų išmokų plane numatyta vienkartinė 100 PV dydžio išmoka, mokama darbuotojui išeinant į pensiją už kiekvienus tarnybos metus.

Kiekvieniems metams priskiriama 100 PV dydžio išmoka. Einamoji paslaugų savikaina yra dabartinė 100 PV vertė. Apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinė vertė yra 100 PV dabartinė vertė, padauginta iš tarnybos metų skaičiaus iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos.

Jeigu išmoka turi būti sumokėta iš karto darbuotojui išeinant iš darbo, einamoji paslaugų savikaina ir apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinė vertė nustatoma atsižvelgiant į datą, kurią, kaip numatoma, darbuotojas išeis iš darbo. Taigi dėl diskontavimo poveikio jos yra mažesnės nei sumos, kurios būtų gautos, jei darbuotojas išeitų iš darbo ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.

2 Plane numatyta mėnesio pensija, sudaranti 0,2 proc. galutinio atlyginimo, už kiekvienus tarnybos metus. Pensija mokama nuo 65 metų amžiaus.

Kiekvieniems tarnybos metams priskiriama įmoka, lygi dabartinei mėnesio pensijos, sudarančios 0,2 proc. apskaičiuoto galutinio atlyginimo, vertei numatomo išėjimo į pensiją dieną. Pensija mokėtina nuo numatomo išėjimo į pensiją dienos iki mirties dienos. Einamoji paslaugų savikaina yra dabartinė tos išmokos vertė. Apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinė vertė yra mėnesinių pensijos mokėjimų, sudarančių 0,2 proc. apskaičiuoto galutinio atlyginimo, dabartinė vertė, padauginta iš tarnybos metų skaičiaus iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos. Einamoji paslaugų savikaina ir apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinė vertė diskontuojamos, nes pensijos pradedamos mokėti nuo 65 metų amžiaus.

▼B

72 Dėl darbuotojo tarnybos atsiranda prievolė pagal apibrėžtųjų išmokų planą netgi tada, kai išmokas lemia būsimas darbas (kitaip tariant, jos nėra privalomos mokėti). Dėl darbuotojo tarnybos iki privalomo mokėjimo datos atsiranda konstruktyvi prievolė, nes kiekvieno tolesnio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje būsimo darbo, kurį darbuotojas turi atlikti prieš įgydamas teisę į išmoką, apimtis mažėja. Ūkio subjektas, vertindamas apibrėžtųjų išmokų prievolę, atsižvelgia į tikimybę, kad kai kurie darbuotojai gali neįvykdyti privalomo mokėjimo reikalavimų. Be to, nors kai kurios iš išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, pavyzdžiui, išmokos sveikatos priežiūrai, mokamos pasibaigus tarnybos laikui, tampa mokėtinos tik tada, jeigu įvyksta tam tikras įvykis, kai darbuotojas jau nebedirba, prievolė atsiranda darbuotojui dar atliekant darbą, kuris suteikia teisę į išmoką tam įvykiui įvykus. Tam tikro įvykio tikimybė turi įtakos prievolės vertinimui, tačiau nenulemia prievolės buvimo.

72 straipsnio taikymo pavyzdžiai

1 Pagal planą mokama 100 PV dydžio išmoka už kiekvienus tarnybos metus. Išmokos darbuotojui ima priklausyti po 10 tarnybos metų.

Kiekvieniems metams priskiriama 100 PV dydžio išmoka. Kiekvienais iš pirmųjų 10 metų einamoji paslaugų savikaina ir prievolės dabartinė vertė atitinka tikimybę, kad darbuotojas gali neišdirbti 10 metų.

2 Pagal planą mokama 100 PV dydžio išmoka už kiekvienus tarnybos metus, neįskaitant tarnybos iki 25 metų amžiaus. Išmokos darbuotojui ima priklausyti iš karto.

Tarnybai iki 25 metų amžiaus išmoka nepriskiriama, nes tarnyba iki šio amžiaus nesuteikia teisės į išmokas (su išlyga ar be išlygos). Kiekvieniems kitiems metams priskiriama 100 PV dydžio išmoka.

73 Prievolė didėja iki datos, kurią tolesnė darbuotojo tarnyba nebesuteikia teisės į didelę papildomų išmokų sumą. Todėl visa išmoka priskiriama laikotarpiams, pasibaigiantiems tą dieną ar iki jos. Išmoka priskiriama atskiriems ataskaitiniams laikotarpiams pagal plano išmokų formulę. Tačiau jei darbuotojo tarnyba vėlesniais metais suteiks teisę į daug didesnę išmoką nei ankstesniais metais, ūkio subjektas išmoką turi paskirstyti tiesiogiai proporcingai iki dienos, kurią tolesnė darbuotojo tarnyba nebesuteikia teisės į didelę papildomų išmokų sumą. Taip yra todėl, kad darbuotojo tarnyba per visą laikotarpį galiausiai nulems didesnes išmokas.

73 straipsnio taikymo pavyzdžiai

1 Pagal planą mokama vienkartinė 1 000 PV dydžio išmoka, į kurią darbuotojas įgyja teisę išdirbęs 10 metų. Už vėlesnę tarnybą papildoma išmoka nenustatyta.

Kiekvieniems iš pirmųjų 10 metų priskiriama 100 PV (1 000 PV padalijus iš 10) dydžio išmoka.

Einamoji paslaugų savikaina per kiekvienus iš pirmųjų 10 metų atitinka tikimybę, kad darbuotojas gali neišdirbti dešimties metų. Vėlesniems metams išmoka nepriskiriama.

2 Pagal planą mokama vienkartinė 2 000 PV dydžio išėjimo į pensiją išmoka visiems darbuotojams, kurie dar dirba būdami 55 metų amžiaus ir yra išdirbę 20 metų arba kurie dar dirba būdami 65 metų, neatsižvelgiant į jų tarnybos trukmę.

▼B

Darbuotojams, atėjusiems dirbti į ūkio subjektą iki 35 metų amžiaus, tarnyba pirmą kartą suteikia teisę į išmokas pagal planą, kai jiems yra 35 metai (darbuotojas galėtų išeiti iš darbo būdamas 30 metų ir sugrįžti būdamas 33 metų ir tai neturės įtakos išmokų sumai ar mokėjimo laikui). Šios išmokos priklauso nuo tolesnės tarnybos. Tarnyba po 55 metų amžiaus taip pat nesuteikia teisės į dideles papildomas išmokas. Šiems darbuotojams ūkio subjektas skiria 100 PV dydžio išmoką (2 000 PV padalijus iš 20) už kiekvienus metus nuo 35 iki 55 metų amžiaus.

Darbuotojams, atėjusiems į ūkio subjektą 35–45 metų amžiaus, už ilgesnę nei dvidešimties metų tarnybą neskiriama didelių papildomų išmokų. Šiems darbuotojams ūkio subjektas skiria 100 PV dydžio išmoką (2 000 padalijus iš 20) už kiekvienus iš 20 pirmųjų tarnybos metų.

Darbuotojams, atėjusiems į ūkio subjektą 55 metų amžiaus, ilgesnė nei 10 metų tarnyba nesuteikia teisės į dideles papildomas išmokas. Šiems darbuotojams ūkio subjektas skiria 200 PV dydžio išmoką (2 000 PV padalijus iš 10) už kiekvienus iš 10 pirmųjų tarnybos metų.

Visų darbuotojų einamoji paslaugų savikaina ir prievolės dabartinė vertė atitinka tikimybę, kad darbuotojas gali neišdirbti reikiamo laikotarpio.

3 Pagal sveikatos priežiūros pasibaigus tarnybos laikui planą jau nebedirbančiam darbuotojui atlyginama 40 proc. medicinos išlaidų, jei darbuotojas išeina iš darbo išdirbęs daugiau kaip 10, bet mažiau kaip 20 metų, ir 50 proc. šių išlaidų, jei darbuotojas išeina išdirbęs 20 ar daugiau metų.

Pagal plano išmokų formulę ūkio subjektas skiria 4 proc. dabartinės numatomų medicinos išlaidų vertės (40 proc. padalijus iš 10) kiekvieniems iš 10 pirmųjų metų ir 1 proc. (10 padalijus iš 10) kiekvieniems iš antrojo dešimtmečio metų. Einamoji paslaugų savikaina kiekvienais metais atitinka tikimybę, kad darbuotojas gali neišdirbti laikotarpio, reikalingo daliai išmokų ar visoms joms uždirbti. Darbuotojams, kurie, kaip numatoma, išeis iš darbo neišdirbę 10 metų, išmoka neskiriama.

4 Pagal sveikatos priežiūros pasibaigus tarnybos laikui planą jau nedirbančiam darbuotojui atlyginama 10 proc. medicinos išlaidų, jei darbuotojas išeina iš darbo išdirbęs daugiau kaip 10, bet mažiau kaip 20 metų, ir 50 % šių išlaidų, jei darbuotojas išeina išdirbęs 20 ar daugiau metų.

Tarnyba vėlesniais metais suteikia teisę į daug didesnę išmoką nei ankstesniais metais. Todėl tiems darbuotojams, kurie, kaip numatoma, išdirbs 20 ar daugiau metų, ūkio subjektas skiria išmoką tiesiogiai proporcingu metodu pagal 71 straipsnį. Ilgesnė nei 20 metų tarnyba nesuteikia teisės į dideles papildomas išmokas. Todėl išmoka, priskiriama kiekvieniems iš 20 pirmųjų metų, sudaro 2,5 proc. dabartinės numatomų medicinos išlaidų vertės (50 proc. padalijus iš 20).

Darbuotojams, kurie, kaip numatoma, išeis iš ūkio subjekto išdirbę 10–20 metų, kiekvienais iš 10 pirmųjų metų skiriama išmoka sudaro 1 proc. dabartinės numatomų medicinos išlaidų vertės.

Šiems darbuotojams ūkio subjektas neskiria išmokų už laikotarpį nuo dešimtųjų metų pabaigos iki numatomo išėjimo iš darbo dienos.

Darbuotojams, kurie, kaip numatoma, išeis iš darbo neišdirbę 10 metų, išmoka neskiriama.

▼B

74 Jei išmokos suma sudaro pastovią galutinio atlyginimo už kiekvienus tarnybos metus dalį, atlyginimo padidėjimas ateityje turės įtakos sumai, kuri reikalinga prievolei už tarnybą iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos įvykdyti, tačiau nesukurs papildomos prievolės. Todėl:

a) pagal 70 straipsnio b punktą atlyginimo padidėjimas nelemia papildomų išmokų, net jei išmokų suma ir priklauso nuo galutinio atlyginimo; ir

b) kiekvienam laikotarpiui priskiriama išmokų suma sudaro pastovią atlyginimo, su kuriuo išmoka susieta, dalį.

74 straipsnio taikymo pavyzdys

Darbuotojai turi teisę į išmoką, sudarančią 3 proc. galutinio atlyginimo, už kiekvienus tarnybos metus iki 55 metų amžiaus.

Išmoka, sudaranti 3 proc. apskaičiuoto galutinio atlyginimo, priskiriama kiekvieniems metams, kol darbuotojui sukaks 55 metai. Nuo šios datos tolesnė darbuotojo tarnyba nesuteikia teisės į dideles papildomas išmokas pagal planą. Už tarnybą nuo šio amžiaus išmokos nebeskiriamos.

Aktuarinės prielaidos

75 Aktuarinės prielaidos turi būti nešališkos ir tarpusavyje suderinamos.

76 Aktuarinės prielaidos yra geriausias ūkio subjekto kintamųjų, kurie nulems išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, galutines sąnaudas, įvertinimas. Aktuarinės prielaidos yra šios:

a) demografinės prielaidos, rodančios būsimas dabartinių ir buvusių darbuotojų (ir jų išlaikytinių), turinčių teisę gauti išmokas, savybes. Demografinės prielaidos susijusios su:

i) mirtingumu (žr. 81 ir 82 straipsnius);

ii) darbuotojų kaita, nedarbingumu ir ankstyvu išėjimu į pensiją;

iii) plano narių ir jų išlaikytinių, turinčių teisę gauti išmokas, dalimi;

iv) plano narių, kurie pasirinks gauti kiekvienos rūšies išmokas pagal plano sąlygas, dalimi; ir

v) reikalavimų padengti medicinos išlaidas skaičiumi;

b) finansinės prielaidos, susijusios su:

i) diskonto norma (žr. 83–86 straipsnius);

ii) išmokų dydžiais, išskyrus bet kokias darbuotojams tenkančias išmokų sąnaudas, ir būsimais atlyginimais (žr. 87–95 straipsnius);

iii) išmokų sveikatos priežiūrai atvejais – būsimomis medicinos išlaidomis, įskaitant mokėjimo reikalavimų administravimo išlaidas (t. y. išlaidas, kurios bus patirtos nagrinėjant ir tenkinant mokėjimo reikalavimus, įskaitant teisinius ir draudimo ekspertų mokesčius) (žr. 96–98 straipsnius); ir

iv) mokesčiais, mokėtinais pagal planą nuo įmokų už darbą iki finansinių ataskaitų datos arba nuo išmokų, priklausančių už tą darbą.

77 Aktuarinės prielaidos yra nešališkos, jei jos apgalvotos ir ne per daug konservatyvios.

▼B

78 Aktuarinės prielaidos yra tarpusavyje suderinamos, jei jos parodo ekonominius santykius tarp tokių veiksnių kaip infliacija, atlyginimų augimo tempas ir diskonto normos. Pavyzdžiui, darant visas prielaidas, priklausančias nuo tam tikro infliacijos lygio bet kuriuo būsimu laikotarpiu (pavyzdžiui, palūkanų normų ir atlyginimų bei išmokų didėjimo prielaidas), laikoma, kad infliacijos lygis tuo laikotarpiu yra toks pat.

79 Ūkio subjektas nustato nominalią diskonto normą ir kitas finansines prielaidas, nebent realūs (pakoreguoti pagal infliaciją) įverčiai būtų patikimesni, pavyzdžiui, hiperinfliacinės ekonomikos sąlygomis (žr. 29-ąjį TAS „Finansinė atskaitomybė hiperinfliacijos sąlygomis“), arba jei išmokos indeksuojamos, o indeksuotų obligacijų ta pačia valiuta ir tais pačiais terminais rinka yra stipri.

80 Finansinės prielaidos turi būti grindžiamos ataskaitinio laikotarpio pabaigos dieną esamomis rinkos prognozėmis dėl to laikotarpio, per kurį turi būti įvykdytos prievolės.

Aktuarinės prielaidos: mirtingumas

81 Ūkio subjektas turi daryti prielaidas dėl mirtingumo remdamasis savo geriausiu įvertinimu, koks bus plano narių mirtingumas tiek tarnybos laikotarpiu, tiek jam pasibaigus.

82 Apskaičiuodamas galutines išmokų sąnaudas, ūkio subjektas atsižvelgia į numatomus mirtingumo pokyčius, pavyzdžiui, koreguoja standartines mirtingumo lenteles, atsižvelgdamas į nustatytą mirtingumo rodiklių sumažėjimą.

Aktuarinės prielaidos: diskonto norma

83 Norma, taikoma išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, prievolėms (ir finansuojamoms, ir nefinansuojamoms) diskontuoti, turi būti nustatoma remiantis rinkos pajamomis iš aukštos kokybės įmonių obligacijų ataskaitinio laikotarpio pabaigoje. Šalyse, kuriose nėra didelės tokių obligacijų rinkos, remiamasi rinkos pajamomis (ataskaitinio laikotarpio pabaigoje) iš vyriausybės obligacijų. Įmonių obligacijų ar vyriausybės obligacijų valiuta ir terminas turi atitikti išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, prievolių valiutą ir terminą.

84 Viena iš aktuarinių prielaidų, darančių reikšmingą įtaką, yra diskonto norma. Diskonto norma parodo pinigų laiko vertę, bet ne aktuarinę ar investicinę riziką. Be to, diskonto norma neparodo ūkio subjektui būdingos kredito rizikos, kurią patiria ūkio subjekto kreditoriai, ir rizikos, kad realūs rodikliai ateityje gali skirtis nuo aktuarinių prielaidų.

85 Diskonto norma parodo numatomą išmokų mokėjimo laiką. Praktiškai ūkio subjektas dažniausiai tai pasiekia taikydamas vieną diskonto normos svertinį vidurkį, parodantį apskaičiuotą išmokų mokėjimo laiką, sumą ir valiutą, kuria išmokos bus mokamos.

86 Kai kuriais atvejais gali nebūti didelės obligacijų su gana ilgu išpirkimo terminu, atitinkančiu numatomą visų išmokų mokėjimo terminą, rinkos. Tokiais atvejais ūkio subjektas taiko einamąsias atitinkamo termino rinkos normas trumpesnio termino mokėjimams diskontuoti, o diskonto normą ilgesnio termino mokėjimams apskaičiuoja ekstrapoliuodamas einamąsias rinkos normas pagal pajamų kreivę. Bendra apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinė vertė neturėtų labai priklausyti nuo diskonto normos, taikomos tai išmokų daliai, kuri mokėtina vėliau, nei sueina įmonių ar vyriausybės obligacijų terminas.

▼B

Aktuarinės prielaidos: atlyginimai, išmokos ir medicinos išlaidos

87 Ūkio subjektas savo apibrėžtųjų išmokų prievoles turi vertinti taip, kad vertinime būtų parodyta:

a) pagal plano sąlygas numatytos išmokos (arba išmokos, mokėtinos dėl kiekvienos konstruktyvios prievolės, neįeinančios į šias sąlygas) ataskaitinio laikotarpio pabaigoje;

b) bet kokie įvertinti būsimi atlyginimų padidinimai, veikiantys mokėtinas išmokas;

c) būsimų išmokų dalies, kurią turės sumokėti darbdavys, bet kokių apribojimų poveikis;

d) darbuotojų arba trečiųjų šalių įmokos, dėl kurių mažėja galutinės ūkio subjekto patiriamos šių išmokų sąnaudos; ir

e) apskaičiuoti būsimi valstybės išmokų dydžio pokyčiai, veikiantys išmokas, mokėtinas pagal apibrėžtųjų išmokų planą, tik jei:

i) tie pokyčiai įvyko iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos arba

ii) ankstesni duomenys arba kiti patikimi įrodymai rodo, kad šios valstybės išmokos kaip nors nuspėjamai keisis, pavyzdžiui, ateityje keičiantis bendram kainų lygiui ar bendram atlyginimų lygiui.

88 Aktuarinės prielaidos atitinka tuos būsimus išmokų pokyčius, kurie ataskaitinio laikotarpio pabaigoje yra nustatyti oficialiose plano sąlygose (arba kaip konstruktyvi prievolė, neįeinanti į šias sąlygas). Taip yra tuo atveju, kai, pavyzdžiui:

a) anksčiau ūkio subjekte išmokos buvo didinamos, pavyzdžiui, siekiant sumažinti infliacijos poveikį, ir nėra požymių, kad ši praktika ateityje keistųsi;

b) ūkio subjektas privalo pagal oficialias plano sąlygas (arba konstruktyvią prievolę, neįeinančią į šias sąlygas) ar įstatymus panaudoti pagal planą gautą perteklių plano dalyvių išmokoms (žr. 108 straipsnio c punktą); arba

c) išmokų dydis keičiamas atsižvelgiant į veiklos rezultatų rodiklius ar kitus kriterijus. Pavyzdžiui, plano sąlygose gali būti nustatyta, kad jei plano turto nepakaks, bus mokamos sumažintos išmokos arba darbuotojai turės mokėti papildomas įmokas. Vertinant prievolę remiamasi veiklos rezultatų rodiklių ar kitų kriterijų poveikio geriausiu įvertinimu.

89 Aktuarinės prielaidos nerodo tų būsimų išmokų pokyčių, kurie ataskaitinio laikotarpio pabaigoje nenustatyti oficialiose plano sąlygose (arba kaip konstruktyvi prievolė). Tokie pokyčiai lems:

a) anksčiau suteiktų paslaugų savikainą tiek, kiek dėl jų keisis išmokos už tarnybą iki tokio pasikeitimo; ir

b) einamąją paslaugų savikainą laikotarpiais po pasikeitimo tiek, kiek dėl jų keisis išmokos už tarnybą iki tokio pasikeitimo.

90 Vertinant būsimų atlyginimų padidėjimą atsižvelgiama į infliaciją, darbo stažą, paaukštinimą ir kitus svarbius veiksnius, pavyzdžiui, darbo rinkos pasiūlą ir paklausą.

91 Kai kuriuose apibrėžtųjų išmokų planuose apribotos įmokos, kurias turi mokėti ūkio subjektas. Galutinės išmokų sąnaudos priklauso nuo įmokų apribojimo poveikio. Įmokų apribojimo poveikis nustatomas pagal trumpesnįjį iš šių laikotarpių:

a) numatoma ūkio subjekto veiklos trukmė; ir

b) numatoma plano galiojimo trukmė.

▼B

92 Pagal kai kuriuos apibrėžtųjų išmokų planus darbuotojai arba trečiosios šalys turi padengti dalį plano sąnaudų. Darbuotojų įmokomis sumažinamos ūkio subjekto išmokų sąnaudos. Ūkio subjektas įvertina, ar dėl trečiųjų šalių įmokų mažinamos ūkio subjekto mokėtinų išmokų sąnaudos, ar suteikiama teisė į kompensaciją, kaip aprašyta 116 straipsnyje. Darbuotojų ar trečiųjų šalių įmokos yra arba nustatytos oficialiose plano sąlygose (arba atsiranda dėl konstruktyvios prievolės, neįeinančios į šias sąlygas), arba savanoriškos. Pagal planą sumokėtos savanoriškos darbuotojų arba trečiųjų šalių įmokos mažina paslaugų savikainą.

93 Oficialiose plano sąlygose nustatytos darbuotojų arba trečiųjų šalių įmokos mažina paslaugų savikainą (jei yra susietos su tarnyba) arba, atsižvelgiant į jas, mažinamos grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) pakartotinių vertinimų sumos (pavyzdžiui, jei įmokų reikia trūkumui, atsiradusiam dėl plano turto nuostolių arba aktuarinių nuostolių, sumažinti). Darbuotojų arba trečiųjų šalių įmokos, susijusios su tarnyba, priskiriamos tarnybos laikotarpiams kaip neigiamos išmokos pagal 70 straipsnį (t. y. pagal šį straipsnį priskiriama grynoji išmokos vertė).

94 Darbuotojų arba trečiųjų šalių įmokų, susijusių su tarnyba, pokyčiai lemia:

a) einamąją ir anksčiau suteiktų paslaugų savikainą (jeigu darbuotojų įmokų pakeitimai nenustatyti oficialiose plano sąlygose ir nedaromi dėl konstruktyvios prievolės); arba

b) aktuarinį pelną ir nuostolius (jeigu darbuotojų įmokų pakeitimai nustatyti oficialiose plano sąlygose arba daromi dėl konstruktyvios prievolės).

95 Kai kurios išmokos, mokamos pasibaigus tarnybos laikui, yra susietos su kintamaisiais, tokiais kaip valstybės pensijų išmokų ar valstybinės sveikatos priežiūros lygis. Tokių išmokų vertinimas grindžiamas geriausiais tokių kintamųjų įvertinimais, remiantis ankstesniais duomenimis ir kitais patikimais įrodymais.

96 Prielaidose dėl medicinos išlaidų reikia atsižvelgti į numatomus būsimus medicinos paslaugų kainų pokyčius dėl infliacijos ir specifinių medicinos išlaidų pasikeitimų.

97 Vertinant išmokas medicinos išlaidoms, mokamas pasibaigus tarnybos laikui, reikia daryti prielaidas dėl būsimų mokėjimo reikalavimų dydžio, dažnio ir šių reikalavimų įvykdymo kainos. Ūkio subjektas įvertina būsimas medicinos išlaidas remdamasis savo ankstesnės praktikos duomenimis ir prireikus – papildomais kitų ūkio subjektų, draudimo bendrovių, medicinos paslaugų teikėjų ir kitų šaltinių duomenimis. Vertinant būsimas medicinos išlaidas atsižvelgiama į technologijų pažangos poveikį, naudojimosi sveikatos priežiūros paslaugomis ar jų teikimo pokyčius ir plano dalyvių sveikatos būklės pasikeitimus.

98 Mokėjimo reikalavimų dydis ir dažnis labai priklauso nuo darbuotojų (ir jų išlaikytinių) amžiaus, sveikatos būklės ir lyties, taip pat gali priklausyti ir nuo kitų veiksnių, pavyzdžiui, geografinės padėties. Todėl praeities duomenys koreguojami tiek, kiek gyventojų demografinė struktūra skiriasi nuo gyventojų, kurių praeities duomenys buvo panaudoti, demografinės struktūros. Jie koreguojami ir tada, kai yra patikimų įrodymų, kad praeities tendencijos nebesitęs.

▼B

Anksčiau suteiktų paslaugų savikaina ir plano įvykdymo pelnas bei nuostoliai

99 Ūkio subjektas, prieš nustatydamas anksčiau suteiktų paslaugų savikainą arba plano įvykdymo pelną ar nuostolius, turi pakartotinai įvertinti grynąjį apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimą (turtą) pagal plano turto dabartinę tikrąją vertę ir dabartines aktuarines prielaidas (įskaitant dabartines rinkos palūkanų normas ir kitas dabartines rinkos kainas), atsižvelgdamas į išmokas pagal planą prieš jo pakeitimą, sumažinimą ar įvykdymą.

100 Ūkio subjektas neprivalo skirti anksčiau suteiktų paslaugų savikainos pakeitus planą, anksčiau suteiktų paslaugų savikainos sumažinus planą ir plano įvykdymo pelno arba nuostolių, jei visi šie sandoriai įvykdomi vienu metu. Kai kuriais atvejais planas pirma pakeičiamas, o vėliau įvykdomas, pavyzdžiui, kai ūkio subjektas pakeičia išmokų pagal planą dydį ir vėliau sumoka visas pakeistąsias išmokas. Tokiais atvejais ūkio subjektas pripažįsta anksčiau suteiktų paslaugų savikainą prieš bet kokį plano įvykdymo pelną arba nuostolius.

101 Planas įvykdomas, pakeičiamas ir sumažinimas tuo pat metu, jei jis nutraukiamas įvykdžius įsipareigojimą ir planas nustoja galioti. Tačiau plano nutraukimas nėra jo įvykdymas, jei jis pakeičiamas nauju planu, pagal kurį teikiamos iš esmės tokios pačios išmokos.

Anksčiau suteiktų paslaugų savikaina

102 Anksčiau suteiktų paslaugų savikaina yra apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinės vertės pasikeitimas pakeitus arba sumažinus planą.

103 Ūkio subjektas pripažįsta anksčiau suteiktų paslaugų savikainą sąnaudomis nuo tos datos, kuri yra ankstesnė:

a) plano pakeitimo arba sumažinimo diena; arba

b) diena, kurią ūkio subjektas pripažįsta susijusias restruktūrizavimo išlaidas (žr. 37-ąjį TAS) arba išeitines išmokas (žr. 165 straipsnį).

104 Planas pakeičiamas, kai ūkio subjektas nustato arba panaikina apibrėžtųjų išmokų planą arba pakeičia išmokas, mokamas pagal esamą apibrėžtųjų išmokų planą.

105 Planas sumažinamas, kai ūkio subjektas reikšmingai sumažina darbuotojų, kuriems taikomas planas, skaičių. Planas gali būti mažinamas dėl atskiro įvykio, pavyzdžiui, gamyklos uždarymo, veiklos nutraukimo arba plano nutraukimo ar laikino sustabdymo.

106 Anksčiau suteiktų paslaugų savikaina gali būti teigiama (kai nustatomos arba pakeičiamos išmokos ir dėl to padidėja apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinė vertė) arba neigiama (kai išmokos panaikinamos arba pakeičiamos ir dėl to apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinė vertė sumažėja).

107 Jei ūkio subjektas sumažina išmokas, mokėtinas pagal esamą apibrėžtųjų išmokų planą, ir kartu padidina kitas išmokas, mokėtinas pagal planą tiems patiems darbuotojams, ūkio subjektas aiškina šį pakeitimą kaip vienintelį grynąjį pakeitimą.

108 Į anksčiau suteiktų paslaugų savikainą neįskaičiuojama:

a) faktinio ir anksčiau planuoto atlyginimo padidėjimo skirtumų poveikis prievolei mokėti išmokas už tarnybą ankstesniais metais (anksčiau suteiktų paslaugų savikainos nėra, nes aktuarinėse prielaidose numatyti planuojami atlyginimai);

▼B

b) pensijų didinimo, atliekamo savo nuožiūra, per mažas ar per didelis įvertinimas, kai ūkio subjektas turi konstruktyvią prievolę didinti pensijas (anksčiau suteiktų paslaugų savikainos nėra, nes aktuarinėse prielaidose numatyti tokie padidinimai);

c) išmokų padidėjimo, atsirandančio dėl finansinėse ataskaitose pripažinto aktuarinio pelno arba plano turto grąžos, įvertinimas, jeigu ūkio subjektas pagal oficialias plano sąlygas (ar pagal konstruktyvią prievolę, nenumatytą šiose sąlygose) ar pagal įstatymus privalo naudoti bet kokį plano perteklių plano dalyvių išmokoms, net jei išmokų padidinimas oficialiai dar neįformintas (anksčiau suteiktų paslaugų savikainos nėra, nes atsirandantis prievolės padidėjimas yra aktuarinis nuostolis, žr. 88 straipsnį); ir

d) privalomų mokėti išmokų (t. y. išmokų, kurios nepriklauso nuo būsimo darbo, žr. 72 straipsnį) padidėjimas, kai, nesant naujų ar padidintų išmokų, darbuotojai atitinka privalomo išmokų mokėjimo reikalavimus (anksčiau suteiktų paslaugų savikainos nėra, nes ūkio subjektas pripažino apskaičiuotas išmokų sąnaudas einamąja paslaugų savikaina atliekant tarnybą).

Plano įvykdymo pelnas ir nuostoliai

109 Plano įvykdymo pelnas arba nuostoliai yra skirtumas tarp:

a) apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinės vertės, nustatytos plano įvykdymo dieną; ir

b) plano įvykdymo kainos, įskaitant bet kokį plano turto perleidimą ir bet kokias su plano įvykdymu susijusias tiesiogines ūkio subjekto išmokas.

110 Ūkio subjektas turi pripažinti apibrėžtųjų išmokų plano įvykdymo pelną arba nuostolius tada, kai planas įvykdomas.

111 Planas įvykdomas tada, kai ūkio subjektas sudaro sandorį, kuriuo panaikinamos visos tolesnės teisinės ar konstruktyvios prievolės dėl dalies ar visų išmokų mokėjimo pagal apibrėžtųjų išmokų planą (išskyrus plano sąlygose numatytą ir į aktuarines prielaidas įtrauktą išmokų mokėjimą darbuotojams arba jų vardu). Pavyzdžiui, reikšmingų darbdavio prievolių pagal planą vienkartinis perleidimas draudimo bendrovei, įsigyjant draudimo liudijimą, yra plano įvykdymas, tačiau vienkartinė piniginė išmoka pagal plano sąlygas šio plano dalyviams mainais į jų teises gauti nustatytas išmokas, mokamas pasibaigus tarnybos laikui, nėra plano įvykdymas.

112 Kartais ūkio subjektas įsigyja draudimo liudijimą siekdamas finansuoti kai kurias arba visas išmokas darbuotojams už dabartinį ir pasibaigusius tarnybos laikotarpius. Tokio liudijimo įsigijimas nėra plano įvykdymas, jei ūkio subjektas lieka teisiškai ar konstruktyviai įsipareigojęs (žr. 46 straipsnį) sumokėti kitas sumas, draudikui neišmokėjus darbuotojams draudimo liudijime nustatytų išmokų. 116–119 straipsniuose nurodoma, kaip turi būti pripažįstamos ir vertinamos apskaitoje plano turtui nepriskiriamos teisės į kompensacijas pagal draudimo liudijimus.

▼B

Pripažinimas ir vertinimas: plano turtas

Plano turto tikroji vertė

113 Nustatant trūkumą arba perteklių plano turto tikroji vertė atimama iš apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinės vertės. Jei rinkos kainos nėra, plano turto tikroji vertė apskaičiuojama, pavyzdžiui, diskontuojant numatomus būsimus pinigų srautus diskonto norma, atitinkančia riziką, siejamą ir su plano turtu, ir su šio turto terminu ar numatoma perleidimo data (arba, jei turtas neturi termino, numatomu laikotarpiu iki susijusios prievolės įvykdymo).

114 Į plano turtą neįtraukiamos ataskaitas teikiančio ūkio subjekto neįmokėtos į fondą įmokos, taip pat ūkio subjekto išleistos ir fonde laikomos neperleidžiamos finansinės priemonės. Iš plano turto atimami visi fondo įsipareigojimai, nesusiję su išmokomis darbuotojams, pavyzdžiui, su prekyba susijusios ir kitos mokėtinos sumos bei įsipareigojimai, susiję su išvestinėmis finansinėmis priemonėmis.

115 Jei plano turtas apima sąlygas atitinkančius draudimo liudijimus, kurie tiksliai atitinka kai kurių arba visų pagal planą mokėtinų išmokų sumą ir terminus, tų draudimo liudijimų tikroji vertė apskaičiuojama kaip susijusių prievolių dabartinė vertė (atliekant bet kokį reikiamą sumažinimą, jei ne visas pagal draudimo liudijimus gautinas sumas įmanoma susigrąžinti).

Kompensacijos

116 Tik kai įsitikinama, kad kita šalis kompensuos kai kurias arba visas išlaidas, reikalingas apibrėžtųjų išmokų prievolei įvykdyti, ūkio subjektas turi:

a) savo teisę į kompensaciją ataskaitose pripažinti kaip atskirą turtą. Turtą ūkio subjektas turi apskaitoje parodyti tikrąja verte;

b) atskirti ir pripažinti savo teisės į kompensaciją tikrosios vertės pokyčius taip pat, kaip ir plano turto tikrosios vertės pokyčius (žr. 124 ir 125 straipsnius). Apibrėžtųjų išmokų sąnaudų sudedamosios dalys, pripažįstamos pagal 120 straipsnį, gali būti pripažintos atskaičius sumas, susijusias su teisės į kompensaciją balansinės vertės pasikeitimais.

117 Kartais ūkio subjektas gali reikalauti, kad kita šalis, pavyzdžiui, draudikas, sumokėtų visas apibrėžtųjų išmokų prievolei įvykdyti reikalingas išlaidas ar jų dalį. Sąlygas atitinkantys draudimo liudijimai pagal 8 straipsnyje pateiktą apibrėžtį yra plano turtas. Ūkio subjektas sąlygas atitinkančius draudimo liudijimus apskaitoje rodo taip pat, kaip visą kitą plano turtą, o 116 straipsnis netaikomas (žr. 46–49 ir 115 straipsnius).

118 Kai ūkio subjekto turimas draudimo liudijimas nėra sąlygas atitinkantis draudimo liudijimas, jis nepriskiriamas plano turtui. Tokiais atvejais taikomas 116 straipsnis: ūkio subjektas savo teisę į kompensaciją pagal draudimo liudijimą apskaitoje pripažįsta atskiru turtu ir jo neišskaičiuoja apskaičiuodamas apibrėžtųjų išmokų trūkumą arba perteklių. Pagal 140 straipsnio b punktą ūkio subjektas ataskaitose turi trumpai apibūdinti ryšį tarp teisės į kompensaciją ir susijusios prievolės.

▼B

119 Jei teisė į kompensaciją atsiranda pagal draudimo liudijimą, kuris tiksliai atitinka kai kurių arba visų pagal apibrėžtųjų išmokų planą mokėtinų išmokų sumą ir terminus, teisės į kompensaciją tikroji vertė yra susijusios prievolės dabartinė vertė (atitinkamai sumažinta, jeigu neįmanoma gauti visos kompensacijos).

Apibrėžtųjų išmokų sąnaudų sudedamosios dalys

120 Ūkio subjektas apskaitoje pripažįsta apibrėžtųjų išmokų sąnaudų sudedamąsias dalis, išskyrus tas, kurias kitame TFAS reikalaujama arba leidžiama įtraukti į turto savikainą:

a) paslaugų savikainą (žr. 66–112 straipsnius) pelnu arba nuostoliais;

b) grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynąsias palūkanas (žr. 123–126 straipsnius) pelnu arba nuostoliais; ir

c) grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) pakartotinius vertinimus (žr. 127–130 straipsnius) kitose bendrosiose pajamose.

121 Kituose TFAS reikalaujama įtraukti tam tikras išmokų darbuotojams sąnaudas į tokio turto, kaip atsargos ir nekilnojamasis turtas, įranga ir įrenginiai, savikainą (žr. 2-ąjį TAS ir 16-ąjį TAS). Visų išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, sąnaudos, įtrauktos į tokio turto savikainą, atitinkamai apima 120 straipsnyje išvardytas sudedamąsias dalis.

122 Grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) pakartotiniai vertinimai, pripažinti kitose bendrosiose pajamose, vėlesniais laikotarpiais neperkeliami į pelną arba nuostolius. Tačiau ūkio subjektas gali perkelti šias kitomis bendrosiomis pajamomis pripažintas sumas nuosavybės dalyje.

Grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynosios palūkanos

123 Grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynosios palūkanos turi būti nustatomos padauginant grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) vertę metinio ataskaitinio laikotarpio pradžioje iš 83 straipsnyje nustatytos diskonto normos metinio ataskaitinio laikotarpio pradžioje, atsižvelgiant į bet kokius grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) pokyčius dėl įmokų ir išmokų per ataskaitinį laikotarpį.

124 Grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynąsias palūkanas galima laikyti apimančiomis plano turto palūkanų pajamas, apibrėžtųjų išmokų prievolės palūkanų išlaidas ir palūkanas dėl turto viršutinės ribos poveikio, kaip nurodyta 64 straipsnyje.

125 Plano turto palūkanų pajamos yra plano turto grąžos sudedamoji dalis ir nustatomos padauginant plano turto tikrąją vertę metinio ataskaitinio laikotarpio pradžioje iš 83 straipsnyje nustatytos diskonto normos metinio ataskaitinio laikotarpio pradžioje, atsižvelgiant į bet kokius turimo plano turto pokyčius dėl įmokų ir išmokų per ataskaitinį laikotarpį. Plano turto palūkanų pajamų ir plano turto grąžos skirtumas įskaičiuojamas pakartotinai vertinant grynąjį apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimą (turtą).

▼B

126 Palūkanos dėl turto viršutinės ribos poveikio priskiriamos bendram turto viršutinės ribos poveikio pasikeitimui ir nustatomos dauginant turto viršutinės ribos poveikį metinio ataskaitinio laikotarpio pradžioje iš 83 straipsnyje nustatytos diskonto normos metinio ataskaitinio laikotarpio pradžioje. Tos sumos ir bendrojo turto viršutinės ribos poveikio pasikeitimo skirtumas įskaičiuojamas pakartotinai vertinant grynąjį apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimą (turtą).

Grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) pakartotiniai vertinimai

127 Grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) pakartotiniai vertinimai apima:

a) aktuarinį pelną ir nuostolius (žr. 128 ir 129 straipsnius);

b) plano turto grąžą (žr. 130 straipsnį), išskyrus grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynųjų palūkanų sumas (žr. 125 straipsnį); ir

c) bet kokį turto viršutinės ribos poveikio pasikeitimą, išskyrus grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynųjų palūkanų sumas (žr. 126 straipsnį).

128 Aktuarinis pelnas arba nuostoliai gali atsirasti padidėjus ar sumažėjus apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinei vertei dėl aktuarinių prielaidų pakeitimų arba praeities duomenimis paremtų pakeitimų. Aktuarinio pelno arba nuostolių priežastys, pavyzdžiui, būtų šios:

a) neįprastai didelė ar maža darbuotojų kaita, ankstyvas išėjimas į pensiją, mirtingumas, atlyginimų, išmokų (jei oficialiose ar konstruktyviose plano sąlygose numatytas išmokų padidinimas dėl infliacijos) arba medicinos išlaidų padidėjimas;

b) pokyčių poveikis prielaidoms dėl išmokų mokėjimo galimybių;

c) būsimos darbuotojų kaitos, ankstyvo išėjimo į pensiją, mirtingumo ar atlyginimų, išmokų (jei oficialiose ar konstruktyviose plano sąlygose numatytas išmokų padidinimas dėl infliacijos) arba medicinos išlaidų padidėjimo įverčių pasikeitimo poveikis; ir

d) diskonto normos pasikeitimo poveikis.

129 Aktuarinis pelnas ir nuostoliai neapima apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinės vertės pokyčių dėl apibrėžtųjų išmokų plano nustatymo, pakeitimo, sumažinimo ar įvykdymo arba pokyčių pasikeitus išmokoms, mokėtinoms pagal apibrėžtųjų išmokų planą. Tokie pokyčiai įtraukiami į anksčiau suteiktų paslaugų savikainą arba plano įvykdymo pelną arba nuostolius.

130 Nustatydamas plano turto grąžą ūkio subjektas atima plano turto valdymo sąnaudas ir bet kokius mokamus paties plano mokesčius, išskyrus tuos, kurie įtraukti į aktuarines prielaidas apibrėžtųjų išmokų prievolei nustatyti (76 straipsnis). Kitos administracinės sąnaudos iš plano turto grąžos neatimamos.

▼B

Pateikimas

Užskaita

131 Ūkio subjektas turi užskaityti turtą, susijusį su vienu planu, ir įsipareigojimą, susijusį su kitu planu, tik tada, kai jis:

a) turi pagal įstatymą įgyvendinamą teisę naudoti vieno plano perteklių kito plano prievolėms vykdyti; ir

b) ketina vykdyti prievoles grynuoju pagrindu arba realizuoti vieno plano perteklių ir įvykdyti kito plano prievolę vienu metu.

132 Užskaitos kriterijai yra panašūs į 32-ajame TAS „Finansinės priemonės. Pateikimas“ finansinėms priemonėms nustatytus kriterijus.

Sąvokų „trumpalaikis“ ir „ilgalaikis“ atskyrimas

133 Kai kurie ūkio subjektai trumpalaikį turtą ir įsipareigojimus atskiria nuo ilgalaikio turto ir įsipareigojimų. Šiame standarte nenurodoma, ar ūkio subjektas turi atskirti trumpalaikes ir ilgalaikes turto ir įsipareigojimų, atsirandančių dėl išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, dalis.

Apibrėžtųjų išmokų sąnaudų sudedamosios dalys

134 120 straipsnyje reikalaujama, kad ūkio subjektas pripažintų paslaugų savikainą ir grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynąsias palūkanas pelnu arba nuostoliais. Šiame standarte nenurodoma, kaip ūkio subjektas turėtų pateikti paslaugų savikainą ir grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynąsias palūkanas. Tas sudedamąsias dalis ūkio subjektas pateikia pagal 1-ąjį TAS.

Atskleidimas

135 Ūkio subjektas turi atskleisti informaciją, kuria:

a) paaiškinamos jo apibrėžtųjų išmokų planų ir su jais susijusios rizikos savybės (žr. 139 straipsnį);

b) nustatomos ir paaiškinamos ūkio subjekto finansinėse ataskaitose esančios sumos, atsiradusios dėl jo apibrėžtųjų išmokų planų (žr. 140–144 straipsnius); ir

c) aprašoma, kaip nuo ūkio subjekto apibrėžtųjų išmokų planų gali priklausyti jo būsimų pinigų srautų dydis, laikas ir neapibrėžtumas (žr. 145–147 straipsnius).

136 Siekdamas 135 straipsnyje nustatytų tikslų, ūkio subjektas turi atsižvelgti į visus šiuos dalykus:

a) kiek išsami turi būti informacija, kad būtų tenkinami jos atskleidimo reikalavimai;

b) kiek dėmesio reikia skirti kiekvienam reikalavimui;

c) kiek reikia apibendrinti arba išskaidyti informaciją; ir

d) ar finansinių ataskaitų naudotojams reikia papildomos informacijos, kad jie galėtų įvertinti atskleistą kiekybinę informaciją.

▼B

137 Jeigu informacijos, atskleidžiamos pagal šį standartą ir kitus TFAS, nepakanka, kad būtų pasiekti 135 straipsnyje nustatyti tikslai, ūkio subjektas turi atskleisti papildomą informaciją, kuri yra būtina tiems tikslams pasiekti. Pavyzdžiui, ūkio subjektas gali pateikti apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinės vertės analizę, kurioje būtų nurodytas prievolės pobūdis, savybės ir rizika. Atskleidžiant tokią informaciją galima išskirti:

a) sumas, mokėtinas aktyviems nariams, nariams, kuriems mokėjimas atidėtas, ir pensininkams;

b) privalomas mokėti išmokas ir sukauptas, bet neprivalomas mokėti išmokas;

c) tam tikromis sąlygomis mokamas išmokas, su būsimu atlyginimų didėjimu siejamas sumas ir kitas išmokas.

138 Ūkio subjektas turi įvertinti, ar reikia atskirti kai kurią arba visą atskleidžiamą informaciją apie planus arba planų grupes, su kuriais siejama rizika reikšmingai skiriasi. Pavyzdžiui, ūkio subjektas gali atskirai atskleisti informaciją apie planus, pasižyminčius viena ar daugiau šių savybių:

a) skirtinga geografinė vietovė;

b) skirtingos savybės, pavyzdžiui, tai gali būti nuo vienodo atlyginimo skaičiuojamų pensijų planai, nuo galutinio atlyginimo skaičiuojamų pensijų planai arba medicinos išlaidų padengimo, pasibaigus tarnybos laikui, planai;

c) skirtingas reguliavimas;

d) skirtinga segmentų atskaitomybė;

e) skirtingas finansavimas (pavyzdžiui, visiškai nefinansuojami, finansuojami arba iš dalies finansuojami planai).

Apibrėžtųjų išmokų planų ir su jais susijusios rizikos savybės

139 Ūkio subjektas turi atskleisti šią informaciją:

a) informaciją apie savo apibrėžtųjų išmokų planų savybes, įskaitant:

i) pagal planą skiriamų išmokų pobūdį (pavyzdžiui, tai gali būti nuo galutinio atlyginimo skaičiuojamų apibrėžtųjų išmokų planas arba įmokų planas su garantija);

ii) planui taikomos reguliavimo sistemos aprašymą, pavyzdžiui, bet kokius taikomus minimalaus finansavimo reikalavimus ir bet kokį reguliavimo sistemos poveikį planui, kaip antai turto viršutines ribas (žr. 64 straipsnį);

iii) bet kokių kitų ūkio subjekto plano valdymo užduočių aprašymą, pavyzdžiui, su planu dirbančių patikėtinių arba valdybos narių atsakomybę;

b) ūkio subjekto dėl plano patiriamos rizikos aprašą, visų pirma neįprastus, tik šiam ūkio subjektui arba konkrečiam planui būdingus rizikos veiksnius, ir bet kokias reikšmingas rizikos koncentracijas. Pavyzdžiui, jei plano turtas skiriamas daugiausia vienos rūšies investicijoms, kaip antai į nekilnojamąjį turtą, ūkio subjektas dėl plano gali patirti nekilnojamojo turto rinkos rizikos koncentraciją;

c) bet kokių plano pakeitimo, sumažinimo ir įvykdymo atvejų aprašą.

▼B

Finansinėse ataskaitose pateiktų sumų paaiškinimas

140 Ūkio subjektas turi pateikti kiekvieno iš toliau nurodytų straipsnių (kai tinka) pradinio ir galutinio likučių sutikrinimą:

a) grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto), atskirai sutikrindamas:

i) plano turtą;

ii) apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinę vertę;

iii) turto viršutinės ribos poveikį;

b) visų teisių į kompensacijas. Ūkio subjektas taip pat turi aprašyti kiekvienos teisės į kompensaciją ryšį su atitinkama prievole.

141 Atliekant kiekvieną 140 straipsnyje nurodytą sutikrinimą, kai tinka, pateikiami visi šie duomenys:

a) einamoji paslaugų savikaina;

b) palūkanų pajamos arba sąnaudos;

c) grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) pakartotiniai vertinimai, atskirai parodant:

i) plano turto grąžą, išskyrus b punkte nurodytoms palūkanoms priskiriamas sumas;

ii) aktuarinį pelną ir nuostolius dėl demografinių prielaidų pasikeitimo (žr. 76 straipsnio a punktą);

iii) aktuarinį pelną ir nuostolius dėl finansinių prielaidų pasikeitimo (žr. 76 straipsnio b punktą);

iv) grynojo apibrėžtųjų išmokų turto apribojimo iki to turto viršutinės ribos poveikio pokyčius, išskyrus b punkte nurodytoms palūkanoms priskiriamas sumas. Ūkio subjektas taip pat turi atskleisti, kaip jis nustatė didžiausią gaunamą ekonominę naudą, t. y. ar ta nauda turi būti gauta grąžinamų lėšų forma, ar sumažinus būsimas įmokas, ar abiem būdais;

d) anksčiau suteiktų paslaugų savikaina ir plano įvykdymo pelnas bei nuostoliai. Kaip nustatyta 100 straipsnyje, neprivaloma skirti anksčiau suteiktų paslaugų savikainos nuo plano įvykdymo pelno arba nuostolių, jei tai patiriama vienu metu;

e) užsienio valiutos kurso pasikeitimo įtaka;

f) plano įmokos, atskirai parodant darbdavio ir plano dalyvių įmokas;

g) plano išmokos, atskirai parodant išmokėtą sumą kiekvieno plano įvykdymo atveju;

h) verslo jungimų ir perleidimų poveikis.

142 Ūkio subjektas turi išskirstyti tikrąja verte vertinamą plano turtą į grupes pagal to turto pobūdį ir riziką ir kiekvienoje plano turto grupėje papildomai išskirti turtą, turintį kotiruojamą kainą aktyviojoje rinkoje (kaip apibrėžta 13-ajame TFAS „Tikrosios vertės nustatymas“ (*)), ir turtą, kuris šios kainos neturi. Pavyzdžiui, ūkio subjektas, taip pat atsižvelgdamas į 136 straipsnyje aprašytą informacijos atskleidimo lygį, galėtų išskirti:

(*) Jeigu ūkio subjektas dar nepradėjo taikyti 13-ojo TFAS, jis gali, kai tinka, remtis 39-ojo TAS „Finansinės priemonės. Pripažinimas ir vertinimas“ 71TN straipsniu arba 9-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ (2010 m. spalio mėn.) B.5.4.3 straipsniu.

▼B

a) pinigus ir pinigų ekvivalentus;

b) nuosavybės priemones (suskirstytas pagal ūkio šaką, bendrovės dydį, geografinę padėtį ir t. t.);

c) skolos priemones (suskirstytas pagal emitento pobūdį, kredito kokybę, geografinę padėtį ir t. t.);

d) nekilnojamąjį turtą (suskirstytą pagal geografinę padėtį ir t. t.);

e) išvestines finansines priemones (suskirstytas pagal pagrindinės sutartyje numatytos rizikos rūšis, pavyzdžiui, palūkanų normos sutartys, užsienio valiutos keitimo sutartys, nuosavybės priemonių sutartys, kredito sutartys, ilgaamžiškumo rizikos apsikeitimo sandoriai ir t. t.);

f) investicinius fondus (suskirstytus pagal fondų tipus);

g) turtu užtikrintus vertybinius popierius; ir

h) struktūrizuotas skolas.

143 Ūkio subjektas turi atskleisti savo paties perleidžiamų finansinių priemonių, turimų kaip plano turtas, tikrąją vertę ir plano turto, kuris yra ūkio subjekto reikmėms naudojamas nekilnojamasis turtas arba kitoks ūkio subjekto reikmėms naudojamas turtas, tikrąją vertę.

144 Ūkio subjektas turi atskleisti reikšmingas aktuarines prielaidas, pagal kurias nustatyta apibrėžtųjų išmokų prievolės dabartinė vertė (žr. 76 straipsnį). Ši informacija turi būti atskleista absoliučia išraiška (pavyzdžiui, kaip absoliutus procentinis dydis, o ne tik kaip skirtingų procentinių dydžių ar kitų kintamųjų marža). Jei ūkio subjektas pateikia bendrą informaciją pagal planų grupes, jis turi ją pateikti taikydamas svertinius vidurkius arba palyginti siaurus intervalus.

Būsimų pinigų srautų dydis, laikas ir neapibrėžtumas

145 Ūkio subjektas turi atskleisti šią informaciją:

a) kiekvienos reikšmingos aktuarinės prielaidos (atskleistos pagal 144 straipsnį) jautrumo analizę ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, nurodydamas atitinkamos aktuarinės prielaidos pakeitimų, kurie pagrįstai galėjo būti padaryti tą datą, galimą poveikį apibrėžtųjų išmokų prievolei;

b) metodus ir prielaidas, kuriais remiantis parengta a punkte nurodyta jautrumo analizė, ir tų metodų apribojimus;

c) praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu taikytų metodų ir prielaidų, kuriais remiantis parengta jautrumo analizė, pakeitimus ir šių pakeitimų priežastis.

146 Ūkio subjektas turi aprašyti bet kokias plane numatytas arba savo taikomas turto ir įsipareigojimų derinimo strategijas, įskaitant anuitetų ir kitų metodikų, tokių kaip ilgaamžiškumo rizikos apsikeitimo sandoriai, taikymą rizikai valdyti.

147 Siekdamas parodyti apibrėžtųjų išmokų plano poveikį savo būsimiems pinigų srautams, ūkio subjektas turi atskleisti šią informaciją:

a) bet kokių finansavimo susitarimų ir finansavimo strategijų, turinčių įtakos būsimoms įmokoms, aprašą;

b) numatytas įmokas pagal planą per artimiausią metinį ataskaitinį laikotarpį;

▼B

c) informaciją apie apibrėžtųjų išmokų prievolės terminus, įskaitant apibrėžtųjų išmokų prievolės trukmės svertinį vidurkį; galima pateikti ir kitokios informacijos apie išmokų mokėjimo terminų išdėstymą, kaip antai išmokų mokėjimo terminų analizę.

Jungtiniai darbdavių planai

148 Jeigu ūkio subjektas dalyvauja jungtiniame darbdavių apibrėžtųjų išmokų plane, jis turi atskleisti šią informaciją:

a) aprašyti finansavimo susitarimus, įskaitant metodą, pagal kurį nustatytas ūkio subjekto įmokų dydis, ir bet kokius minimalaus finansavimo reikalavimus;

b) aprašyti, kokiu mastu ūkio subjektas gali būti įpareigotas vykdyti kitų plane dalyvaujančių ūkio subjektų prievoles pagal jungtinio darbdavių plano sąlygas;

c) aprašyti bet kokį sutartą trūkumo arba pertekliaus paskirstymą:

i) užbaigiant planą; arba

ii) ūkio subjektui pasitraukiant iš plano;

d) jeigu ūkio subjektas tvarko to plano apskaitą taip, tarsi tai būtų apibrėžtųjų įmokų planas pagal 34 straipsnį, jis turi atskleisti toliau nurodytą informaciją kartu su a–c punktuose nurodyta informacija ir vietoj 139–147 straipsniuose reikalaujamos atskleisti informacijos:

i) faktą, kad planas yra apibrėžtųjų išmokų planas;

ii) priežastį, dėl kurios nepakanka informacijos, kad ūkio subjektas galėtų planą apskaitoje parodyti kaip apibrėžtųjų išmokų planą;

iii) numatomas įmokas pagal planą per artimiausią metinį ataskaitinį laikotarpį;

iv) informaciją apie bet kokį plano trūkumą arba perteklių, galintį paveikti būsimų įmokų sumą, įskaitant pagrindą, kuriuo remiantis nustatytas tas trūkumas arba perteklius, ir padarinius ūkio subjektui, jei jų yra;

v) ūkio subjekto dalyvavimo plane lygį, palyginti su kitų ūkio subjektų dalyvavimu plane. Šį lygį galima įvertinti, pavyzdžiui, pagal tai, kokią dalį visų įmokų pagal planą skiria ūkio subjektas arba kokia visų aktyvių plano narių, į pensiją išėjusių narių ir buvusių teisę į išmokas turinčių narių dalis tenka ūkio subjektui (jei tokia informacija yra žinoma).

Apibrėžtųjų išmokų planai, pagal kuriuos rizika paskirstoma bendro pavaldumo ūkio subjektams

149 Jeigu ūkio subjektas dalyvauja apibrėžtųjų išmokų plane, pagal kurį rizika paskirstoma bendro pavaldumo ūkio subjektams, jis turi atskleisti šią informaciją:

a) sutartimi įformintą susitarimą ar nustatytą politiką dėl apibrėžtųjų išmokų grynųjų sąnaudų apmokėjimo arba tai, kad tokios politikos nėra;

b) politiką, pagal kurią nustatoma ūkio subjekto mokėtina įmoka;

c) jeigu ūkio subjektas atsiskaito už apibrėžtųjų išmokų grynųjų sąnaudų paskirstymą taip, kaip nurodyta 41 straipsnyje, visą pagal 135–147 straipsnius reikalaujamą informaciją apie planą kaip apie visumą;

▼B

d) jeigu ūkio subjektas atsiskaito už įmoką, mokamą tam tikrą laikotarpį, kaip nurodyta 41 straipsnyje, pagal 135–137, 139, 142–144 straipsnius ir 147 straipsnio a ir b punktus reikalaujamą informaciją apie planą kaip apie visumą.

150 149 straipsnio c ir d punktuose reikalaujamą informaciją galima atskleisti darant nuorodą į susijusią informaciją, atskleistą kito grupės ūkio subjekto finansinėse ataskaitose, jeigu:

a) reikalaujama informacija apie planą yra atskirai nustatyta ir atskleista to grupės ūkio subjekto finansinėse ataskaitose; ir

b) to kito grupės ūkio subjekto finansinės ataskaitos pateikiamos finansinių ataskaitų vartotojams tokiomis pat sąlygomis ir tuo pat metu (arba anksčiau), kaip ir ūkio subjekto finansinės ataskaitos.

Kitų TFAS reikalavimai dėl informacijos atskleidimo

151 Kai to reikalaujama 24-ajame TAS, ūkio subjektas turi atskleisti informaciją apie:

a) susijusių šalių sandorius su išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, planais; ir

b) išmokas, mokamas pagrindiniams vadovaujantiems darbuotojams pasibaigus tarnybos laikui.

152 Kai to reikalaujama 37-ajame TAS, ūkio subjektas turi atskleisti informaciją apie neapibrėžtuosius įsipareigojimus, atsirandančius dėl prievolių mokėti išmokas pasibaigus tarnybos laikui.

KITOS ILGALAIKĖS IŠMOKOS DARBUOTOJAMS

153 Kitos ilgalaikės išmokos darbuotojams apima toliau išvardytas išmokas, kurių nenumatoma baigti mokėti per dvylika mėnesių po to, kai baigiasi metinis ataskaitinis laikotarpis, per kurį darbuotojai atliko susijusį darbą:

a) ilgalaikės mokamo ne darbo laiko išmokos, pavyzdžiui, atostogos už ištarnautus metus arba mokslininko atostogos;

b) išmokos jubiliejaus proga ar kitos išmokos už ištarnautus metus;

c) ilgalaikio nedarbingumo išmokos;

d) pelno dalis ir priemokos; ir

e) atidėto atlyginimo mokėjimas.

154 Kitų ilgalaikių išmokų darbuotojams vertinimas paprastai nėra toks neaiškus, kaip išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui. Todėl šiame standarte reikalaujama, kad kitos ilgalaikės išmokos darbuotojams apskaitoje būtų parodomos supaprastintu metodu. Kitaip nei pagal išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, apskaitos metodą, pagal šį metodą pakartotiniai vertinimai nepripažįstami kitomis bendrosiomis pajamomis.

Pripažinimas ir vertinimas

155 Pripažindamas ir vertindamas kito ilgalaikių išmokų darbuotojams plano perteklių arba trūkumą, ūkio subjektas turi taikyti 56–98 ir 113–115 straipsnius. Pripažindamas ir vertindamas visas teises gauti kompensacijas ūkio subjektas turi taikyti 116–119 straipsnius.

156 Tvarkydamas kitų ilgalaikių išmokų darbuotojams apskaitą ūkio subjektas turi pripažinti pelnu arba nuostoliais visas grynąsias toliau nurodytas sumas, išskyrus tas, kurias kitame TFAS reikalaujama arba leidžiama įtraukti į turto savikainą:

a) paslaugų savikainą (žr. 66–112 straipsnius);

b) grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) grynąsias palūkanas (žr. 123–126 straipsnius); ir

▼B

c) grynojo apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimo (turto) pakartotinius vertinimus (žr. 127–130 straipsnius).

157 Ilgalaikio nedarbingumo išmokos yra viena iš kitų ilgalaikių išmokų darbuotojams formų. Jei išmokos dydis priklauso nuo tarnybos trukmės, prievolė atsiranda tada, kai atliekamas darbas. Vertinant tą prievolę atsižvelgiama į tikimybę, kad mokėjimas turės būti įvykdytas, ir laikotarpį, už kurį numatomas mokėjimas. Jei išmokos dydis yra vienodas visiems nedarbingiems darbuotojams, neatsižvelgiant į ištarnautą laiką, numatomos šių išmokų sąnaudos pripažįstamos tada, kai įvyksta įvykis, sukėlęs ilgalaikį nedarbingumą.

Atskleidimas

158 Nors šiame standarte nereikalaujama specialiai atskleisti informacijos apie kitas ilgalaikes išmokas darbuotojams, tokio atskleidimo gali būti reikalaujama kituose TFAS. Pavyzdžiui, 24-ajame TAS reikalaujama atskleisti informaciją apie išmokas pagrindiniams vadovaujantiems darbuotojams, o 1-ajame TAS – apie išmokų darbuotojams sąnaudas.

IŠEITINĖS IŠMOKOS

159 Šiame standarte išeitinės išmokos nagrinėjamos atskirai nuo kitų išmokų darbuotojams, nes čia prievolė atsiranda dėl darbuotojo išėjimo iš darbo, o ne dėl tarnybos. Išeitinės išmokos mokamos ūkio subjektui priėmus sprendimą nutraukti darbo santykius su darbuotoju arba darbuotojui priėmus sprendimą priimti siūlomas išmokas mainais į darbo santykių nutraukimą.

160 Išeitinėmis išmokomis nelaikomos išmokos darbuotojams, mokamos, kai darbo santykiai nutraukiami ne ūkio subjekto, o darbuotojo prašymu arba dėl privalomo išėjimo į pensiją – tokios išmokos yra išmokos, mokamos pasibaigus tarnybos laikui. Kai kurie ūkio subjektai už išėjimą iš darbo paties darbuotojo prašymu (iš esmės tai išmokos, mokamos pasibaigus tarnybos laikui) moka mažesnio dydžio išmokas nei už atleidimą ūkio subjekto iniciatyva. Toks skirtumas tarp išmokos už išėjimą iš darbo paties darbuotojo prašymu ir didesnės išmokos, kai darbuotojas atleidžiamas ūkio subjekto iniciatyva, yra išeitinė išmoka.

161 Išmokos darbuotojui forma nelemia to, ar išmoka mokama už atliktą darbą, ar mainais į darbo santykių nutraukimą. Išeitinės išmokos paprastai yra vienkartinės, tačiau kartais jos apima ir:

a) išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, tiesioginį ar netiesioginį padidinimą per išmokų darbuotojams planą;

b) atlyginimo mokėjimą iki tam tikro nurodyto laikotarpio pabaigos, jei darbuotojas nebedirba darbo, teikiančio ūkio subjektui ekonominės naudos.

162 Kad išmoka darbuotojui mokama už atliktą darbą, galima spręsti iš šių požymių:

a) išmoka priklauso nuo būsimo darbo (įskaitant išmokas, kurios didinamos, jei toliau atliekamas darbas);

b) išmoka skiriama pagal išmokų darbuotojams plano sąlygas.

▼B

163 Kai kurios išeitinės išmokos skiriamos pagal esamo išmokų darbuotojams plano sąlygas. Pavyzdžiui, jos gali būti nustatytos įstatuose, darbo sutartyje arba kolektyvinėje sutartyje, arba šių išmokų skyrimą galima numatyti, nes darbdavys yra panašias išmokas skyręs anksčiau. Kitas pavyzdys: jeigu ūkio subjektas siūlosi mokėti išmokas ilgesnį laiką arba jeigu nuo tokio pasiūlymo iki numatomos darbo santykių nutraukimo dienos praeina gana ilgas laiko tarpas, ūkio subjektas turėtų apsvarstyti, ar jis sukūrė naują išmokų darbuotojams planą, o jei taip, tai ar pagal šį planą siūlomos išmokos yra išeitinės išmokos, ar išmokos, mokamos pasibaigus tarnybos laikui. Pagal išmokų darbuotojams planą mokamos išmokos darbuotojams yra išeitinės išmokos, jeigu jos mokamos ūkio subjektui priėmus sprendimą nutraukti darbo santykius su darbuotoju ir nepriklauso nuo būsimo darbo.

164 Kai kurios išmokos darbuotojams mokamos neatsižvelgiant į darbuotojo išėjimo priežastį. Tokių išmokų mokėjimas yra garantuotas (atsižvelgiant į esamus privalomo išmokos mokėjimo ar trumpiausio tarnybos laiko reikalavimus), tačiau jų išmokėjimo laikas nenustatytas. Nors kai kuriose teisinėse sistemose tokios išmokos vadinamos išeitine kompensacija arba išeitiniu atlyginimu, tai yra veikiau išmokos, mokamos pasibaigus tarnybos laikui, todėl ūkio subjektas apskaitoje jas ir parodo kaip išmokas, mokamas pasibaigus tarnybos laikui.

Pripažinimas

165 Ūkio subjektas turi pripažinti išeitinių išmokų įsipareigojimą ir sąnaudas nuo tos datos, kuri yra ankstesnė:

a) kai ūkio subjektas nebegali atsiimti pasiūlymo mokėti tas išmokas; ir

b) kai ūkio subjektas pripažįsta restruktūrizavimo, kuriam taikomas 37-asis TAS ir kuris apima išeitinių išmokų mokėjimą, sąnaudas.

166 Kai išeitinės išmokos mokamos darbuotojui priėmus sprendimą priimti siūlomas išmokas mainais į darbo santykių nutraukimą, ūkio subjektas nebegali atsiimti pasiūlymo mokėti išeitines išmokas nuo tos datos, kuri yra ankstesnė:

a) kai darbuotojas sutinka su darbdavio pasiūlymu; ir

b) kai įsigalioja apribojimas (pavyzdžiui, teisinis, reguliavimo, sutartinis ar kitoks apribojimas), dėl kurio ūkio subjektas nebegali atsiimti šio pasiūlymo. Jei toks apribojimas galioja ūkio subjektui teikiant pasiūlymą, jis nebegali atsiimti savo pasiūlymo nuo jo pateikimo.

167 Kai išeitinės išmokos mokamos ūkio subjektui priėmus sprendimą nutraukti darbo santykius su darbuotoju, ūkio subjektas nebegali atsiimti savo pasiūlymo mokėti šias išmokas nuo tada, kai praneša atitinkamiems darbuotojams apie planą nutraukti darbo santykius, atitinkantį visus šiuos kriterijus:

a) iš planui įvykdyti reikalingų veiksmų galima spręsti, kad planas tikriausiai nebus reikšmingai keičiamas;

b) plane nurodytas darbuotojų, su kuriais ketinama nutraukti darbo santykius, skaičius, jų darbo pobūdis arba funkcijos ir darbo vieta (tačiau plane nebūtina nurodyti kiekvieno konkretaus darbuotojo), taip pat numatoma plano įvykdymo data;

▼B

c) būsimos išeitinės išmokos darbuotojams yra gana išsamiai aprašytos plane, kad darbuotojai galėtų sužinoti, kokios rūšies ir kokio dydžio išmokas jie gaus netekę darbo.

168 Ūkio subjektui, pripažinusiam išeitines išmokas, gali tekti apskaitoje parodyti ir plano pakeitimą arba kitų išmokų darbuotojams sumažinimą (žr. 103 straipsnį).

Vertinimas

169 Ūkio subjektas per pirminį pripažinimą turi įvertinti išeitines išmokas, taip pat įvertinti ir pripažinti vėlesnius pakeitimus, atsižvelgdamas į išmokų darbuotojams pobūdį: jeigu išeitinėmis išmokomis padidinamos išmokos, mokamos pasibaigus tarnybos laikui, ūkio subjektas taiko reikalavimus, keliamus išmokoms, mokamoms pasibaigus tarnybos laikui. Kitais atvejais:

a) jeigu išeitinių išmokų visa suma turi būti išmokėta per dvylika mėnesių po metinio ataskaitinio laikotarpio, kuriuo pripažinta išeitinė išmoka, pabaigos, ūkio subjektas turi taikyti trumpalaikėms išmokoms darbuotojams keliamus reikalavimus;

b) jeigu išeitinių išmokų visa suma neturi būti išmokėta per dvylika mėnesių po metinio ataskaitinio laikotarpio pabaigos, ūkio subjektas turi taikyti kitoms ilgalaikėms išmokoms darbuotojams keliamus reikalavimus.

170 Kadangi išeitinės išmokos neskiriamos mainais į atliktą darbą, 70–74 straipsniai dėl išmokų priskyrimo tarnybos laikotarpiams netaikomi.

159–170 straipsnių taikymo pavyzdys

Aplinkybės

Ūkio subjektas dėl neseniai įsigytos nuosavybės planuoja per dešimt mėnesių uždaryti gamyklą ir jos uždarymo metu atleisti visus likusius gamyklos darbuotojus. Kadangi šių darbuotojų kvalifikacija ūkio subjektui reikalinga kai kurioms sutartims įvykdyti, jis paskelbia toliau aprašytą darbo santykių nutraukimo planą.

Kiekvienas darbuotojas, kuris pasiliks ir dirbs gamykloje iki pat uždarymo, atleidimo dieną gaus 30 000 PV išmoką grynaisiais pinigais. Darbuotojai, išėję iš darbo anksčiau, gaus po 10 000 PV.

Gamykloje dirba 120 darbuotojų. Ūkio subjektas, pranešdamas jiems apie planą, numato, kad 20 darbuotojų išeis iš darbo anksčiau, nei bus uždaryta gamykla. Todėl bendros numatomos pinigų išmokos pagal planą yra 3 200 000 PV (t. y. 20 × 10 000 PV + 100 × 30 000 PV). Pagal 160 straipsnio reikalavimus ūkio subjektas apskaitoje parodo išmokas, skiriamas mainais į darbo santykių nutraukimą, kaip išeitines išmokas, o išmokas mainais į atliktą darbą – kaip trumpalaikes išmokas darbuotojams.

▼B

Išeitinės išmokos

Mainais į darbo santykių nutraukimą skiriama 10 000 PV išmoka. Šią sumą ūkio subjektas turės sumokėti nepaisant to, ar darbuotojai liks dirbti iki gamyklos uždarymo, ar išeis iš darbo anksčiau. Nors darbuotojai gali anksčiau išeiti iš darbo, ūkio subjektas dėl savo sprendimo uždaryti gamyklą ir juos atleisti iš darbo nutraukia darbo santykius su visais darbuotojais (t. y. uždarius gamyklą bus atleisti visi darbuotojai). Todėl ūkio subjektas pripažįsta 1 200 000 PV dydžio (t. y. 120 × 10 000 PV) įsipareigojimą mokėti išeitines išmokas pagal išmokų darbuotojams planą ankstesnę iš šių datų: kai bus paskelbtas darbo santykių nutraukimo planas arba kai ūkio subjektas pripažins su gamyklos uždarymu susijusias restruktūrizavimo sąnaudas.

Išmokos mainais į atliktą darbą

Papildomos išmokos, kurias darbuotojai gaus, jeigu išdirbs visą dešimties mėnesių laikotarpį, skiriamos mainais į tuo laikotarpiu atliktą darbą. Ūkio subjektas apskaitoje jas parodo kaip trumpalaikes išmokas darbuotojams, nes tikisi visas jas išmokėti per dvylika mėnesių po metinio ataskaitinio laikotarpio pabaigos. Šiame pavyzdyje diskontavimas netaikomas, todėl 200 000 PV (t. y. 2 000 000 PV ÷ 10) sąnaudos pripažįstamos kiekvieną dešimties mėnesių darbo laikotarpio mėnesį, atitinkamai padidinant įsipareigojimo balansinę vertę.

Atskleidimas

171 Nors šiame standarte nereikalaujama specialiai atskleisti informacijos apie išeitines išmokas, tokio atskleidimo gali būti reikalaujama kituose TFAS. Pavyzdžiui, 24-ajame TAS reikalaujama atskleisti informaciją apie išmokas pagrindiniams vadovaujantiems darbuotojams, o 1-ajame TAS – informaciją apie išmokų darbuotojams sąnaudas.

PEREINAMASIS LAIKOTARPIS IR ĮSIGALIOJIMO DATA

172 Ūkio subjektas taiko šį standartą metiniams ataskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2013 m. sausio 1 d. ar vėliau. Leidžiama taikyti anksčiau. Jei ūkio subjektas taiko šį standartą ankstesniam ataskaitiniam laikotarpiui, jis turi atskleisti šį faktą.

173 Ūkio subjektas šį standartą turi taikyti retrospektyviai pagal 8-ąjį TAS „Apskaitos politika, apskaitinių įvertinimų keitimas ir klaidos“, išskyrus šiuos atvejus:

a) ūkio subjektas neturi koreguoti turto, kuriam netaikomas šis standartas, balansinės vertės, jei pasikeičia išmokų darbuotojams sąnaudos, kurios buvo įtrauktos į balansinę vertę iki šio standarto taikymo pradžios datos. Taikymo pradžios data yra anksčiausio ataskaitinio laikotarpio, pateikto pirmosiose finansinėse ataskaitose, kuriose ūkio subjektas pirmą kartą taikė šį standartą, pradžia;

b) laikotarpių, prasidedančių iki 2014 m. sausio 1 d., finansinėse ataskaitose ūkio subjektas neturi atskleisti 145 straipsnyje reikalaujamos lyginamosios informacijos apie apibrėžtųjų išmokų prievolės jautrumą.

▼B

PRIEDAS

Kitų TFAS pataisos

Šiame priede pateikiamos kitų TFAS pataisos, padarytos valdybai 2011 m. birželio mėn. pataisius 19-ąjį TAS. Taikydamas pataisytą 19-ąjį TAS ūkio subjektas turi taikyti šias pataisas.

1-asis TFAS „***Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmą kartą***“

A1 Įterpiamas 39L straipsnis:

39L 19-uoju TAS „Išmokos darbuotojams“ (pataisytu 2011 m. birželio mėn.) pataisytas D1 straipsnis, išbraukti D10 ir D11 straipsniai ir įterptas E5 straipsnis. Taikydamas 19-ąjį TAS (pataisytą 2011 m. birželio mėn.) ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

A2 D priede (Kitų TFAS taikymo išimtys) išbraukiama antraštė prieš D10 straipsnį, D10 ir D11 straipsniai, o D1 straipsnis taisomas taip:

D1 Ūkio subjektas gali pasirinkti taikyti vieną arba daugiau iš šių išimčių:

a) (…)

e) [išbraukta] (…)

A3 E priede (Trumpalaikės TFAS taikymo išimtys) įterpiama antraštė ir E5 straipsnis:

Išmokos darbuotojams

E5 Pirmą kartą standartus taikantis ūkio subjektas gali taikyti 19-ojo TAS 173 straipsnio b punkte nustatytas pereinamojo laikotarpio nuostatas.

8-asis TFAS „***Veiklos segmentai***“

A4 24 straipsnis taisomas taip:

24 Ūkio subjektas apie kiekvieną apskaitytiną segmentą atskleidžia toliau reikalaujamą informaciją, jeigu nurodytos sumos įtraukiamos vertinant segmento turtą, kurį tikrina pagrindinis sprendimus priimantis asmuo, arba kitaip reguliariai pateikiamos pagrindiniam sprendimus priimančiam asmeniui net ir tada, kai jos neįtraukiamos vertinant segmento turtą:

a) (…)

b) ilgalaikio turto*, kito nei finansinės priemonės, atidėtųjų mokesčių turto, grynojo apibrėžtųjų išmokų turto (žr. 19-ąjį TAS „Išmokos darbuotojams“) padidėjimo sumas ir teises, susijusias su draudimo sutartimis.

[išnaša praleista]

13-asis TFAS„***Tikrosios vertės nustatymas***“

A5 Antraštė prieš D61 straipsnį taisoma taip:

▼B

19-asis TAS „*Išmokos darbuotojams*“ (pataisytas 2011 m. birželio mėn.)

A6 D62 ir D63 straipsniai taisomi taip:

D62 113 straipsnis taisomas taip:

50		[išbraukta]
		c) [išbraukta]
~~102~~	113	Bet kurio plano turto tikroji vertė išskaičiuojama nustatant trūkumą arba perteklių.

D63 Įterpiamas 174 straipsnis:

~~162~~	174	2011 m. gegužės mėn. paskelbtu 13-uoju TFAS pakeista tikrosios vertės apibrėžtis 8 straipsnyje ir pataisytas 113 straipsnis. Taikydamas 13-ąjį TFAS ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

1-asis TAS „*Finansinių ataskaitų pateikimas*“

A7 7 straipsnyje „kitų bendrųjų pajamų“ apibrėžtis taisoma taip:

7 …

Kitas bendrąsias pajamas sudaro pajamų ir sąnaudų straipsniai (įskaitant pergrupuotas sumas), kurie nėra pripažįstami pelnu ar nuostoliais, kaip to reikalaujama ar leidžiama kituose TFAS.

Kitų bendrųjų pajamų komponentai:

a) pelno dėl perkainojimo pokyčiai (žr. 16-ąjį TAS „Nekilnojamasis turtas, įranga ir įrengimai“ ir 38-ąjį TAS „Nematerialusis turtas“);

b) apibrėžtųjų išmokų planų pakartotiniai vertinimai (žr. 19-ąjį TAS „Išmokos darbuotojams“);

c) (…)

A8 Taisomas 96 straipsnis ir įterpiamas 139K straipsnis:

96 Pergrupuotos sumos neatsiranda dėl pelno, susijusio su perkainojimu, pokyčių, pripažįstamų pagal 16-ojo TAS arba 38-ojo TAS nuostatas, arba dėl apibrėžtųjų išmokų planų pakartotinių vertinimų, pripažįstamų pagal 19-ąjį TAS. Šie komponentai pripažįstami kitose bendrosiose pajamose ir nėra pergrupuojami į vėlesnio laikotarpio pelną arba nuostolius. Pelno dėl perkainojimo pokyčiai vėlesniais laikotarpiais gali būti perkelti į nepaskirstytąjį pelną naudojant turtą arba kai jo pripažinimas nutraukiamas (žr. 16-ąjį TAS ir 38-ąjį TAS).

139K 19-uoju TAS „Išmokos darbuotojams“ (pataisytu 2011 m. birželio mėn.) pataisyta „kitų bendrųjų pajamų“ apibrėžtis 7 straipsnyje ir 96 straipsnis. Taikydamas 19-ąjį TAS (pataisytą 2011 m. birželio mėn.) ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

24-asis TAS „*Susijusių šalių atskleidimas*“

A9 22 straipsnis taisomas taip:

22 Patronuojančiosios ar patronuojamosios įmonės dalyvavimas apibrėžtųjų išmokų plane, pagal kurį rizika pasidalijama su kitais grupės ūkio subjektais, yra sandoris tarp susijusių šalių (žr. 19-ojo TAS (pataisyto 2011 m.) 42 straipsnį).

▼B

TFAAK 14-asis aiškinimas „*19-asis TAS. Apibrėžtųjų išmokų turto apribojimas, minimalaus finansavimo reikalavimai ir jų sąveika*“

A10 Po antraštės „Nuorodos“ ir po nuorodos į 19-ąjį TAS „Išmokos darbuotojams“ įterpiami žodžiai „(pataisytas 2011 m.)“.

Išbraukiami 25 ir 26 straipsniai, taisomi 1, 6, 17 ir 24 straipsniai ir įterpiamas 27C straipsnis:

1 Pagal 19-ojo TAS 64 straipsnį grynasis apibrėžtųjų išmokų turtas vertinamas mažesniąja iš šių verčių: pagal apibrėžtųjų išmokų planą susidariusio pertekliaus arba turto viršutinės ribos. 19-ojo TAS 8 straipsnyje turto viršutinė riba apibrėžta kaip „bet kokios ekonominės naudos, gaunamos iš plano grąžinamų lėšų arba būsimų plano įmokų sumažinimo forma, dabartinė vertė“. Kyla klausimų, kada lėšų grąžinimus arba būsimų įmokų sumažinimus reikėtų laikyti gaunama ekonomine nauda, ypač kai yra nustatytas minimalaus finansavimo reikalavimas.

6 Šiame aiškinime nagrinėjami toliau išvardyti klausimai:

a) kada lėšų grąžinimus arba būsimų įmokų sumažinimus reikėtų laikyti gaunama ekonomine nauda pagal turto viršutinės ribos apibrėžtį 19-ojo TAS 8 straipsnyje;

(…)

17 Ūkio subjektas nustato būsimų paslaugų savikainą remdamasis prielaidomis, kurios yra suderinamos su prielaidomis, taikytomis nustatant apibrėžtųjų išmokų prievolę, ir su situacija ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, kaip nustatyta 19-ajame TAS. Todėl ūkio subjektas ateityje nenumato keisti pagal planą mokamų išmokų, kol planas nebus pakeistas, ir mano, kad ateityje turės pastovią darbo jėgą, išskyrus atvejį, kai ūkio subjektas sumažina darbuotojų, kuriems taikomas planas, skaičių. Pastaruoju atveju į prielaidą įtraukiamas darbo jėgos sumažinimas ateityje.

24 Jei pagal planą mokėtinomis įmokomis nebus galima naudotis po to, kai jos bus įmokėtos, ūkio subjektas įsipareigojimą pripažįsta, kai atsiranda prievolė. Įsipareigojimo suma sumažinamas grynasis apibrėžtųjų išmokų turtas arba padidinamas grynasis apibrėžtųjų išmokų įsipareigojimas taip, kad nebūtų numatomas pelnas ar nuostolis taikant 19-ojo TAS 64 straipsnį, kai mokamos įmokos.

27C 19-uoju TAS (pataisytu 2011 m.) pataisyti 1, 6, 17 ir 24 straipsniai ir išbraukti 25 ir 26 straipsniai. Taikydamas 19-ąjį TAS (pataisytą 2011 m.) ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.